

GYÖNGYÖS-KERT ÓVODA

GYERMEKVILÁG

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: a Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda Nevelőtestülete

Gencsapáti

2024.

TARTALOM

ELŐSZÓ	4
1. Óvodánk nevelési célja, feladata, rendszere, alapelvei	5
1.1. Gyermekképünk	5
1.2. Óvodánk sajátos arculata, óvodaképünk	6
1.2.1. Óvodánk környezete	6
1.2.2. Óvodánk helyi nevelési értékei, küldetésnyilatkozata	7
1.2.3. Óvoda koncepciónk.....	8
1.3. Óvodánk szerkezetének bemutatása	9
1.4. Nevelési elveink	9
1.4.1. Általános elvek.....	9
1.4.2. Környezeti nevelési elvek	10
1.4.3. Egészségnevelési elvek.....	11
1.5. Az óvodai nevelésünk célja	12
1.6. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén	12
1.7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	15
1.8. Óvodai nevelésünk rendszere	17
1.9. A rendszer elemei	17
1.10. Az óvodai élet megszervezése	22
1.10.1. A tevékenységek időtartama a napirendben	22
1.10.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás hetirendje.....	23
1.10.3. Ünnepek, hagyományok	24
2. Nevelésünk tartalma	25
2.1. A nevelés feladatai.....	25
2.1.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.....	25
2.1.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	28
2.1.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	31
2.2. Az óvodai élet tevékenységi formái	34
2.2.1. Játék.....	34
2.2.2. Mozgás	39
2.2.3. Esztétikai nevelés	43
2.2.3.1. Verselés, mesélés.....	44
2.2.3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	47
2.2.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	50
2.2.4. Külső világ tevékeny megismerése.....	54
2.2.4.1. Természeti és társadalmi környezet megismerése, környezetvédelem ...	54
2.2.4.2. Matematikai tapasztalatszerzés.....	59
2.2.5. Munka jellegű tevékenységek.....	62
2.2.6. Tevékenységekben Megvalósuló Tanulás	65
2.2.7. Anyanyelvi nevelés és kommunikáció	66
3. Hátránykompenzáló, esélyegyenlőségi program	72
3.1. A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének segítése.....	74
3.2. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	75
3.3. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység	81
3.4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdők fejlesztése.....	85
3.5. Kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése.....	87

4. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.....	92
4.1. Az óvoda és a család.....	92
4.2. Óvodánk kapcsolatai külső intézményekkel.....	96
5. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	100
5.1. Személyi feltételek	100
5.2. Tárgyi feltételek.....	101
Záró gondolat.....	103
Irodalom	104
Törvények és jogszabályok:.....	106
Záró rendelkezések.....	107
ZÁRADÉK	108
Mellékletek:	111

ELŐSZÓ

A Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág Nevelési Programja 1999. szeptember 1-től képezi a nevelő-oktató munka alapidokumentumát. Az elmúlt évek során, a program tartalmában a törvényi szabályozók változása, felülvizsgálati megállapítások, intézményátstrukturizációk eredményeztek kisebb mértékű módosítást.

Programunk megfogalmazása lehetőséget adott pedagógiai nézeteink alkotó érvényesítésére, a szakmai önállóságra a gyermek érdekeinek védelmében. Ez a feladat nagy szabadságot, de még nagyobb felelősséget jelentett számunkra.

Az 1989-es Óvodai Nevelési Program gyakorlati alkalmazása közben folyamatosan tájékozódunk az alternatív pedagógiai irányzatokról. Mindezek hatására döntöttünk arról, hogy nem adaptálunk, hanem saját nevelési rendszert dolgozunk ki, melyben a 3-6-7 éves gyermekek szeretetteljes gondozását, szellemi és fizikai fejlődését igyekszünk megvalósítani a differenciált bánásmód fokozott érvényesítésével, a hátrányok csökkentésével. Kiemelt szerepet kap a gyermeket megillető jog, az egyenlő hozzáférés biztosítása. Munkánk során mind nagyobb teret kap az a szemlélet, hogy a másság elfogadása nem szétválaszt, hanem összeköt bennünket. Óvodai együttlétünkben nagyfokú biztonság, boldog és érzelmekben gazdag óvodai élet megteremtésére törekszünk, melyet a kellemes környezet, az utánpótlásra méltó óvónői magatartás mellett, a tevékenységek, a napok, hetek, hónapok, évszakok szabályos rendje hat át.

Úgy gondoljuk, hogy az életre való felkészítés az alapja nevelési elképzelésünknek. A gyermekek szívesen jöjjenek az óvodába, a közös élmények jó érzésekkel körülvett emlékekben raktározódjanak el bennük.

1. Óvodánk nevelési célja, feladata, rendszere, alapelvei

1.1. Gyermekképünk

Az óvodáskor a személyiségfejlődés szempontjából nagyon fontos szakasz. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Ezen idő alatt mélyen átélt élmények döntően befolyásolják életének alakulását. Érzelmi benyomásai megalapozzák a jövőbeli lelki fejlődését. Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

A 3-7 éves gyermek tanulásának legfőbb formája az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánozás. Azt tudja utánozni, amit érzékel, átél, megtapasztal, érzékleteiben él.

- Látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás benyomásai töltik ki belső világát, ezek vezetnek tapasztaló, megismerő tevékenységében.
- A gyermek azonban nem csak a fizikai világot érzékeli maga körül, és önmagában, hanem a pszichikus világot is. Ezen belül elsősorban a számára fontos másikat - a családtagokat, majd az óvónőket. Ezért mi óvónők úgy cselekszünk és gondolkodunk, hogy tisztában vagyunk azzal, hogy a gyermekek mindent átélnek, amit mi átélünk. Mindent érzékelnek, látnak, utánoznak. Az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának. A környezetben jól eligazodó, aktívan közreműködő, saját problémájára megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekeket szeretnénk nevelni.
- Képesek legyenek bízni önmagukban, és másokban, ismerjék meg értékeinket, hagyományainkat. Érdeklődjenek a világ iránt.

- Tanulják meg az együttes tevékenységekben a munkamegosztást, az együttműködést, önérvényesítést, a társak elfogadását. Legyenek érzékenyek a lélek hangjaira, fogékonyak a jóra, szépre, higgyék el, hogy fontosak mások számára.

„...keresem minden gyerek sajátos titkát, és azt kérdem, hogy segíthetném abban, hogy önmaga lehessen? ...” /Janusz Korczak/

1.2. Óvodánk sajátos arculata, óvodaképünk

1.2.1. Óvodánk környezete

A **Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda** gazdag természeti adottságokkal rendelkező környezetben áll. A falusi jelleg számos eleme fedezhető fel - állattartás, kerti munka, földművelés, szőlőtermesztés, stb. - környezetünk sokféle szabad levegőn eltöltendő tevékenység feltételét nyújtja. A rétek, kertek, mezők, a gencsi szőlőhegy gazdag lehetőséget kínálnak kirándulásra, tapasztalatszerzésre. Megismerjük környezetünket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja.

A Gyöngyös és a Perint-patak közelsége nemcsak a víz, és a benne levő élőlények megfigyelésére ad alkalmat, hanem nagyon érdekes a patakot szegélyező sűrű növényzet világának felfedezése is. A Perint-patak magas töltésrendszere igazi gyermekparadicsom: gurulás a domboldalon, bújócska, „bungi-tákolás”, télen szánkózás, csúszkálás.

Az óvodánkba járó gyermekek többsége rendezett családi környezetből érkezik. Gyakori még a több generációs együttélés is, ami a gyermekek szempontjából még nagyobb védettséget, biztonságot ad.

Sajnos nem elhanyagolható azok száma sem, akiknél a szociális háttérben ott a munkanélküliség, családi rendezetlenség.

A szülők iskolázottsága, anyagi és lakáskörülményei, kulturális színvonala széles skálán mozog.

A családok nagy figyelemmel, érdeklődéssel kísérik gyermekük óvodai életét. Fontosnak tartják a biztonságot nyújtó családias légkört, ahol a gyermekek játékoságára építve, sok mozgáslehetőséggel szerzik tapasztalataikat és az óvodából kikerülve alkalmassá válnak az iskolai életre.

2001 januárjától a Vas Megyei Csecsemő- és Gyermekotthon óvodáskorú gyermekeinek napközbeni nevelését is óvodánk végzi. Ők ingerszegény, élményeket nélkülöző világból érkeznek, így nevelésük és fejlesztésük nagy toleranciát igényel az óvoda dolgozóitól. Emiatt az átlagosnál nagyobb mértékben megnövekedett óvodánkban a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek száma. A károsodás megjelenési formái a kognitív, a motoros és vegetatív funkciók zavarai, valamint a szociális fejlődés negatív irányú módosulása. Személyiségfejlődésükkel kapcsolatban megállapítható, hogy mind a négy területen sok a fejlődési zavar, nagyon gyakran ezek halmozódását tapasztaljuk nevelőmunkánk során.

1.2.2. Óvodánk helyi nevelési értékei, küldetésnyilatkozata

Aktív, együttműködő közösségben, esztétikusan kialakított környezetben szeretettel várjuk a gyermekeket, akik óvodánkban a legfontosabbak.

Elfogadjuk őket erényeikkel és gyengeségeikkel együtt, elősegítjük, hogy, előítéletektől mentes, nyitott, másságot elfogadó környezetben nevelkedjenek.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket együtt neveljük társaikkal, így elősegítjük, hogy a gyermekek előítéletektől mentes, nyitott, másságot elfogadó felnőttekké váljanak.

Családias légkörben arra törekszünk, hogy az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenységünk során a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában értelmezi. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes

és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Kihasználjuk a falusi környezet adta lehetőségeket. Megismerjük, éltetjük a hagyományokat, aktívan részt veszünk a falu életében.

Nagy hangsúlyt fektetünk a mozgásfejlesztésre.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben a folyamatban az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik.

Együttműködve partnereinkkel a környezetben jól eligazodó, aktívan közreműködő, saját problémáira megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, egészséges öntudatú, harmonikus gyermekeket szeretnénk nevelni.

1.2.3. Óvoda koncepciónk

A mozgás kiemelt helyen áll nevelési rendszerünkben. Mivel a nap nagy részét az óvodában töltik a gyermekek, a rendszeres és szervezett mozgást, a testi képességfejlesztést nekünk kell biztosítanunk.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer, személyi és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Széleskörűen kihasználjuk a helyi lehetőségeket, a környezettel való aktív kapcsolat kialakításához, a természet megszerettetéséhez és a környezetvédelemhez, és a környezettudatos magatartásformálás alakításához. Séták, kirándulások során megfigyeléseket végzünk, rácsodálkozunk a természet szépségére a növény és állatvilágra. (Szent-kút, Ördög-kő, Nyúldomb túrák). Megismerjük környezetünket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja.

A falu hagyományait folytatjuk a népszokások felelevenítésével, megismertetésével és megőrzésével. (Szüreti vigasságok, Lucázás, Betlehemezés, Tojásfestés - kaparás, Pünkösdi kiskirálynéjárás.

Többéves szakmai tapasztalatunk azt bizonyította, hogy a gyermekek iskolába lépésének egyik elengedhetetlen feltétele a finommotorika fejlettsége. Ennek érdekében

hetente több alkalommal manuális tevékenységeket, készség- és képességfejlesztő játékokat szervezünk.

A gyermek sajátos létezési módja, lételeme a játék. Ezért szükség van arra, hogy a felnőttek - de kortársai is - játékában közeledjenek hozzá, teremtsenek vele kapcsolatot, próbálják őt megérteni. A gyermek szükségleteit szem előtt tartva neveljük, megkönnyítve vagy lehetővé téve számára a világ megismerését, elfogadását, s helyének megtalálását az őt körülvevő, mindenkor konkrétan is megragadható világban.

A hátrányosan változó életmód, és a szociális hátrányokkal küzdő gyermekek növekvő részaránya miatt, hangsúlyosabb szerepet kap óvodánkban a szociális hátránykompenzációs tevékenység, a gyermekvédelem az esélyegyenlőség. Ehhez megfelelő szakemberek segítségét vesszük igénybe: gyógypedagógus-logopédus, pszichológus, védőnő, gyermekorvos, szociális segítő.

1.3. Óvodánk szerkezetének bemutatása

Óvodánk 4 csoportos intézmény:

A nevelő oktató munkát felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok végzik, melyből 1 fő óvónő óvodavezetői beosztásban dolgozik.

Dajkák és pedagógiai asszisztensek segítik a nevelő oktató munkát.

A tálaló-konyhán a feladatokat és az étel elosztásával kapcsolatos teendőket 1 fő konyhai alkalmazott végzi.

Külső segítőként gyógypedagógus - logopédus megbízásos jogviszonyban segíti a fejlesztést az intézményben.

1.4. Nevelési elveink

1.4.1. Általános elvek

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvodai nevelés gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról,
- Az emberi értékek közvetítéséről;
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről
- Az esélyegyenlőséget biztosítja minden egyes gyermek számára.
- Elősegíti az önmegvalósítást, önkibontakozást - az önfejlődést.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

1.4.2. Környezeti nevelési elvek

- A szabad játék gazdag környezeti lehetőségeinek széles kihasználásával valósuljon meg a sokoldalú személyiség fejlesztés
- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, valamint azon képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer és a környezettudatos életvitel kialakításához.
- A néphagyományok, népszokások tárgyi és szellemi értékeinek, emlékeinek az óvodás gyermek életkori sajátosságainak megfelelő alkalmazása.
- Széles tevékenységi lehetőségek biztosítása, változatos technikák alkalmazása a készség és képességfejlesztés érdekében.
- A hátránykompenzációs tevékenységek és a gyermekvédelmi munka kiemelt szerepe.
- A természeti és az épített környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások közvetítése.
- A környezettudatos magatartás, az okos és mértéktartó felhasználás a fenntartható fejlődés gondolatiságának megalapozása.

1.4.3. Egészségnevelési elvek

- Az egészségfejlesztés átszövi az óvoda megalapozó jellegű, immanens, minden nevelési mozzanatát.
- A gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgástapasztalatok bővítése.
- A testi, fizikai, szellemi, pszichikus, és a társas-társadalmi, szociális jólét állapotának elősegítése.
- Különböző élethelyzetekben gyakorlással a testi-lelki edzettség erősítése, pótlása, kiegészítése a hiányzó egészségvédő képességnek, továbbá attitűddé (szokássá) alakítása az egészségvédő magatartásnak.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

1.5. Az óvodai nevelésünk célja

- A harmonikus személyiség életkorra jellemző tulajdonságainak kibontakoztatása, elősegítése és megerősítése, a hátrányok csökkentése, tiszteletben tartva a gyermekek személyiségének eltérő fejlődési ütemét.
- A játékon keresztül megvalósuló sokoldalú személyiségfejlesztés.
- Differenciált fejlesztéssel a tehetséges, a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése
- Minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Alakítani azokat a szociális és értelmi képességeket, értékeket, melyek biztosítják az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, megalapozzák az alkotó életvezetést, az eredményes óvoda- iskola átmenetet.
- A falu hagyományainak, népszokásainak felelevenítése, beépítése mindennapi életünkbe.
- A környezet adta sokoldalú lehetőségek kihasználásával a környezettudatos magatartás kialakítása.
- A gyermek életszükségletéből fakadó mozgásigény középpontba helyezése, a természetes mozgásra alapozott fejlesztés.
- Az óvodás korosztály értelmi fejlődésének alapvető sajátosságára épített észleléses (perceptuális) és észlelési-finommotoros (perceptuomotoros) funkciók intenzív fejlesztése.

1.6. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén

Az óvodáskorú gyermek testi-lelki –szellemi szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

a.) Egészséges életmód az egészséges életvitel, egészségfejlesztés igényének alakítása.

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,

- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- A gyermek testi képességei fejlődésének segítése,
- A gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, az öltözködés, a pihenés a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal (védőnő, orvos, pszichológus) együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,

b.) Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása

- A gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül,
- Olyan óvodai élet szervezése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának fejlődését,
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- Egyszerre segítjük a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, teret engedünk önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek,
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit:
- A gyermekeket a különbözőségek elfogadására, megértésére, tiszteletére neveljük,

- Segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség...) akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás-és normarendszer megalapozását,
- A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz, a hazaszeretethez való kötődés alapja,
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése,
- Sok lehetőséget teremtünk a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlására,
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel,

c.) Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) alkotóképesség fejlesztése.
- Biztosítjuk valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezetet

1.7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.
 - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus és finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint

kreatív-elvegzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6.1.8. Óvodai nevelésünk rendszere

Az óvodai nevelés feladatai egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés rendszerét.

Ebben a rendszerben megvalósuló feladatok biztosítják az óvoda nevelési céljának kiteljesedését.

1.9. A rendszer elemei

a.) A nevelés feladatai:

- Egészséges életmód, egészségfejlesztés alakítása
- Érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés

b.) Az óvodai élet tevékenységi formái:

- játék
- mozgás
- esztétikai nevelés:
 - verselés, mesélés
 - ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

- külső világ tevékeny megismerése: - természeti és társadalmi környezet megismerése, környezetvédelem
- matematikai tapasztalatszerzés
- munka jellegű tevékenységek
- tevékenységekben megvalósuló tanulás

c.) Óvodánk kapcsolatai

Különösen jelentős a családdal való kapcsolatunk az együttnevelés érdekében. Külső kapcsolatainkat környezetünk adottságai határozzák meg, melynek részletes kifejtése a 4.2. fejezetben történik.

A nevelés feladatai

Egészséges életmód alakítása:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata. Segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Egészségfejlesztés alakítása:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jól-létét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell biztosítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak, amelyek különösen az alábbi területekre terjednek ki:

- Az egészséges táplálkozás,

- Egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés, testmozgás,
- A testi és lelki egészséget fejlesztő módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás megelőzése,
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- Személyi higiéné, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés :

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. A közösségi nevelés biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat. Segíti, serkenti a szocializációt, melynek során a gyermek elsajátítja a közösség életében való hatékony részvételhez szükséges szabályokat, normákat, cselekvési modelleket, magatartásformákat.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, az óvodai nevelő-oktató tevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

Változatos tevékenységek biztosítása a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építve, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről. Az értelmi nevelés további feladata a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, valamint az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Az óvodai élet tevékenységi formái

Játék:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Mozgás:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Esztétikai nevelés:

Célja a tapasztalat és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező világ a kisgyermek számára érzéki síkon válik megfoghatóvá. A cél az, hogy képessé tegyünk a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására és a saját világának megvalósítására, létrehozására. Az esztétikai nevelési folyamat a gyermek spontán beszédének mozgás - képi kifejezési hajlamára épít.

Az esztétikai nevelés tartalma óvodáskorban az irodalmi, zenei és képzőművészeti nevelésen keresztül valósul meg.

- Verselés, mesélés,
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.

Külső világ tevékeny megismerése:

A természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony, pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása, a környezeti kultúra iránti igény megalapozása. A gyermek közvetlen környezetében lévő élővilág megismertetése és megszerettetése, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb összefüggések megláttatása, a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakításával.

- természeti és társadalmi környezet megismerése és környezetvédelem,
- matematikai tapasztalatszerzés

Munka jellegű tevékenységek:

Az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységének egészét. A gyermek munkáján a saját személyével kapcsolatos feladatok ellátását, valamint a közösség érdekében kifejtett tevékenységet értjük. A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

A nevelési célok érdekében egyrészt sajátosan szervezett, tervezett másrészt spontán tevékenység. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magába foglalja. Az óvónő ezt a tevékenységet tudatosan és tervszerűen irányítja a gyermek megfelelő ismeretének elmélyítésére, rendszerezésére, értelmi képességek fejlesztésére, jártasságok és készségek kialakítására. A gyermekek tanulása az óvodai pedagógiai programunkban megfogalmazott feladatok és tevékenységek rendszerében és úgynevezett fejlesztési és nevelési területeken valósul meg. Mivel az óvónő feladatai az egyes fejlesztési területeken eltérő tartalmakat hordoznak, ezért kifejtésük az adott nevelési területek tárgyalásakor kerül megfogalmazásra.

1.10. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend, és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

1.10.1. A tevékenységek időtartama a napirendben

	3-4 év. számára	4-5. év. számára	5-6-7. év. számára
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység, csoportos foglalkozás	6 ó	6 ó 30p	7 ó 45p
Előkészület az étkezéshez, étkezés	1 ó 15p	1 ó 15 p	45 p
Öltözködés, egyéb testápolási teendők	1 ó	1 ó	45 p

Pihenés	2 ó	1 ó30 p	1 ó
Mindennapi testnevelés	15 p	15 p	15 p

A gyermekek óvodában eltöltött 3-4 évét egybefüggő időnek tekintjük, amelynek alapritmusát az évszakok váltakozása (a természet bennünk is lüktető ritmusa) adja; ezt hétköznapok és ünnepek tagolják. Az évszakok szerint változik a kint és bent töltött idő aránya.

1.10.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás hetirendje

Tevékenységek a hét napjain
<ul style="list-style-type: none"> - Mozgás - Külső világ tevékeny megismerése: természeti és társadalmi környezet megismerése, matematikai tapasztalatszerzés - verselés, mesélés - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, - ének, zene, énekes játék, gyermektánc

1.10.3. Ünnepek, hagyományok

Ünnepeinkkel, hagyományainkkal azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek érezzék meg, hogy a világnak, amelybe beleszülettek, múltja, jelene és jövője van. Az életben legfontosabb dolog a szeretet, az egymásnak örömet szerző emberi összetartozás.

Óvodánkban a következő jeles napokat, hagyományokat, megemlékezéseket tartjuk meg:

Falunap, 'Apáti települések találkozója községi program (Tudorka csoport)
Szüreti vigalom, táncház – intézményi szinten
Október 6. Aradi Vértanúk Napja - községi rendezvényhez kapcsolódva (Tudorka csoport)
Október 23. Nemzeti ünnep – községi rendezvényhez kapcsolódva (Tudorka csoport)
Márton-nap - szintenként együttműködve
Idősek napja községi ünnep (Tudorka. csoport)
Mikulásvárás - csoportszinten
Advent jeles napjai – intézményi szinten és községi rendezvényhez kapcsolódva
Karácsonyi készülődés - csoportszinten
Farsang - csoportszinten
Március 15. Nemzeti ünnep, Huszárjáték - intézményi szinten és községi rendezvényhez kapcsolódva
Fenntarthatósági témahét, Víz világnapja
Húsvét - csoportszinten
Anyák napja - csoportszinten, műsor vagy egyéni köszöntés keretében
Gyermeknap – intézményi szinten, meghívott szolgáltatóval, előadóval
Évzárók – csoportszinten, nyilvános ünnepély
Nagyok búcsúja – csoportszinten, nyilvános ünnepség

2. Nevelésünk tartalma

2.1. A nevelés feladatai

2.1.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Feladataink:

Az óvónő:

- Biztosítsa az egészséges és biztonságos környezetet a gyermekek számára
- Elégítse ki a gyermekek testi, lelki szükségleteit és mozgásigényüket
- Szeretetteljes érdeklődéssel, feltétel nélküli szeretettel forduljon a gyermek felé
- Segítse abban a gyermeket, hogy a lehető legjobban megismerje és elfogadja külső és belső tulajdonságait
- Alakítsa ki a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés alapvető szokásait
- Ismertesse meg a gyermekeket az egészséges táplálkozás elemeivel, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésével, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésével. (vitamindús zöldségfélék, gyümölcsök, különböző magvak)
- A szülők támogatásával, heti rendszerességgel gyümölcs- és zöldségnapokat iktasson be.
- Ébresszen kedvet ezek elkészítési módjához, fogyasztásához
- Az ételallergiás gyermekek számára biztosított speciális étrendet szolgálja fel.
- Biztosítson változatos tevékenységeket edzés és mozgáskoordináció fejlesztéséhez a csoportszobában és a szabad levegőn is
- Folyamatos odafigyeléssel biztosítsa a gyermekek komfortérzetét

- Az intézményben elektroakusztikus eszköz igénybevétele mellett tartott foglalkozáson, valamint az óvoda által szervezett elektroakusztikus hangosítású rendezvényen a gyermekek, zajvédelmére különös figyelmet fordít. A hangnyomásszint nem haladhatja meg az Laeq M30 75 dB értéket
- Ismerje meg a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait
- A beszoktatás idején is mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekek beilleszkedéséhez
- A gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan, élettani szükségleteik figyelembevételével tervezze
- Az elvégzendő feladatokat nehézségi fokuk és a gyermekek képességeihez mérten differenciálja
- Elegendő időt biztosítson, hogy minden gyermek saját tempójának megfelelően végezhesse gondozási teendőit
- Alakítsa a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat
- Alapozza meg a környezettudatos magatartást
- A megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápolja mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Rendszeresen, megszokott időben étkeznek és pihennek
- Megismerik és használják a testápolást és étkezést szolgáló eszközöket
- Gyakorolják a finommotoros mozgásokat étkezés és öltözés közben
- Megkóstolják és megismerik a különböző nyersen fogyasztható, természetes élelmiszereket
- Wc használattal kapcsolatos teendőket végeznek
- Szappannal, folyóvízben mosnak kezet, amikor szükséges, kézmosás után kezüket szárazra törlik

- A fogápolási eszközöket használják
- Szívesen tartózkodnak a szabad levegőn
- Tapasztalatokat szereznek a környezet védelmével és megóvásával kapcsolatban
- Alakul a környezettudatos magatartásuk

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodjanak, mossanak fogat, fésülködjenek.
- Megfelelően használják zsebkendőjüket és használat után dobják a szemetesbe.
- A fogápoló szereket tartás tisztán.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedjenek. Helyesen használják az evőeszközöket.
- Önállóan döntsék el, hogy mennyi ételt fogyasztanak és tudják megnevezni az ételeket.
- Öltözzenek önállóan, megfelelő sorrendben, ruhájukat tartás rendbe.
- Cipőjüket tudják bekötni.
- Igyekezzenek rendet tartani környezetükben.
- A környezet védelmére és megóvására törekedjenek
- Az eszközökkel óvatosan bánjanak
- A baleset megelőzése érdekében tartás be a szabályokat

A gondozás kapcsolata más nevelési területekkel:

- Az **anyanyelvi neveléssel**, azért mert a gyermek gondozási teendői során kommunikációs kapcsolatba kerül az őt körülvevő személyekkel.
- A **külső világ tevékeny megismerésével**, azért, mert a séták, a kirándulások a mozgásigény kielégítésén és az edzésen kívül a környezet megismerésére, megszerettetésére, védelmére, a környezettudatos magatartás megalapozására adnak lehetőséget. A gondozási feladatok során a gyermek megismerkedik saját testének felépítésével, a testrészek nevével és ezáltal alakul a testfogalma és a testséma ismerete.
- A **mozgással**, azért mert a gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelés foglalkozások és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják.
- Az **érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel**, mert a gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez. Érzelmi biztonságot nyújtó légkörben az óvónő empátikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gyermekekkel.

2.1.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Feladataink:

Az óvónő:

- Teremtse biztonságot nyújtó, szeretetteljes, állandó értékrendet közvetítő, családi légkört
- Kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű legyen
- Ismerje meg a gyermek óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődését
- Támazkodjon a családi nevelésre, a családdal való szoros együttműködésre törekedjen
- Segítse a gyermek közösségbe való beilleszkedését
- Alakítson ki a gyermekekkel empátikus, meleg, elfogadó kapcsolatot

- Olyan szokás és szabályrendszert alakítson ki, amely a gyermek fejlettségéhez igazodik
- Törekedjen a közösségi élet szabályainak elfogadására és alakítására
- Tegye otthonossá, barátságossá a gyermekek közösségi életének színtereit
- Biztosítson változatos tevékenységet életkornak, egyéni szükségleteknek megfelelően
- Ügyeljen, hogy én-tudatuk megerősödjék, én-képük a különböző tevékenységekben, kapcsolatokban differenciálódjék
- Biztosítson ismétlődő, közös, örömteli tevékenységet, ami beépül az óvoda hagyományrendszerébe és mélyíti az összetartozás élményét.
- A gyermek nyitottságára építsen, és segítse ahhoz a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Olyan óvodai életet szervezzen, amely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését,
- Fejlessze a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységét, belső igényüket a kapcsolatfelvételre engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Fogadja el, hogy a gyermekeknél az érési különbség nemcsak testi és intellektuális téren mutatkozik meg, hanem a szociális érettség vonatkozásában is.
- Ellensúlyozza a családi környezetből eredő kedvezőtlen, fejlődésgátló tényezőket és adott esetben tudatosan alkalmazza azokat a nevelői ráhatásokat, amelyek segítik a gyermeki önállóság, kezdeményező- készség, aktivitás kibontakozását

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Első nap megkapják a közösséghez tartozás szimbólumukat, a jelüket
- Óvónőjükhöz és a hozzájuk érzelmileg közelálló társakhoz kapcsolódnak és együttműködnek velük
- Csoportjukkal azonosulnak és örömet szerez nekik a közös tevékenység
- Magukévá teszik a közösségi szokásokat
- Megismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel
- Elsajátítják a közösségi normákat, cselekvési modelleket, magatartásformákat
 - Együtt tevékenykednek a társaikkal
 - Elfogadják a másik gyermek véleményét is
 - A csoportszoba otthonossá tételében tevékenyen részt vesznek
 - Segítenek kisebb társaiknak, ha szükség van rá

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A csoportban kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak.
- A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társuk közlését.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival.
- Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- Képesek együttműködni a feladat elvégzésében, elfogadják az alá-, fölé, mellérendelési viszonyokat.

- Kötődjenek szülőföldjükhöz
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, vagy elhalasztani, ha erre - számukra belátható okból - szükség van.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre, készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés kapcsolata más nevelési területekkel:

- A **játékkal**, mert a játék a gyermek legfőbb tevékenysége és ennek során kerül a legintenzívebb kapcsolatba a társaival. Ebben a helyzetben formálódik a legjobban személyisége, alakul viselkedése.
- Az **anyanyelvi neveléssel**, mert a csoport életében jelentős közösségformáló szerepe van a személyes érintkezésnek, a kommunikációnak. Ez az eszköze a gyermeki tapasztalatok és élmények megbeszélésének.
- A **munka jellegű tevékenységekkel**, mert munkavégzés közben természetes módon alakul a gyermek szociális magatartása, társas kapcsolata.

2.1.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Feladataink:

Az óvónő:

- Az óvodai tanulást cselekvésre, konkrét tapasztalatszerzésre építse, a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére hagyatkozva irányítsa
- Tervezzon, szervezzon 5-35 perces csoportos foglalkozást, ami a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejleszti
- Olyan érzelmi kapcsolatot alakítson ki, ami segíti a tanulást
- Támogassa abban, hogy reális elvárásokat tűzzön ki maga elé
- Csak annyi segítséget nyújtson, hogy a lehető legönállóbban tudjon megoldani egy feladatot

- Nevelje önállóságra a cselekedeteiben, a gondolkodásában és az önértékelésében is
- Elégítse ki a gyermek kíváncsiságát, tevékenységi vágyát
- Aktivításra ösztönözze a gyermeket, teremtsen problémahelyzetet, hagyja átélni a probléma felfedezésének és megoldásának örömét
- Építsen a gyermek spontán tapasztalataira
- Biztosítsa a differenciált, egyéni fejlesztést, tervezését rögzítse
- Törekedjen arra, hogy az ismeret- és tapasztalatszerzés természetes körülmények között történjen
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlődési ütemét
- A fejlődésben lemaradt gyermekek fejlesztésére használja ki az érettebb gyermekek által nyújtott fejlesztési lehetőségeket
- Alakítsa ki a megfelelő feladattudatot, feladattartást
- Használjon ki minden lehetőséget a mozgásfejlesztésre
- Fejlessze maximálisan a gyermek finommozgását
- Működjön együtt a szülővel, gyermekotthonnal
- Értelmi fejlettség elérése érdekében fejlessze személyiségét, képességeinek kibontakoztatását az iskolai életre való alkalmassághoz

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Érzékszerveik segítségével cselekvéses tapasztalatokat szereznek dolgokról, tárgyokról, környezetéről
- Elmesélik élményeiket, egyéni tapasztalataikat
- Megfigyelik az őket körülvevő világot
- Otthoni megbízatásokat teljesítenek
- Önállóan végeznek megadott szempontok szerint megfigyeléseket

- Kérik a feladatokat, kérdeznek, véleményt nyilvánítanak, feladatokat, problémákat oldanak meg
- Változatos helyzetekben, sokszínű tevékenységek között élnek a mozgás adta lehetőséggel
- Egymást segítve tanulnak, együttműködnek

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Aktívan részt vesznek a közös tevékenységekben, a csoportos foglalkozásokon
- Önálló véleményalkotásra vállalkoznak, kérdeznek
- Természetessé válik, hogy figyelnek az őket körülvevő világra
- Igényelnek önállóan végezhető feladatot az óvodában és otthon
- Képesek önálló cselekvéses tapasztalatszerzésre
- Érdeklődnek a problémahelyzetek iránt
- Elérik a finommozgásos funkciók maximális szintű működését
- Igénylik az együttműködést, képesek az együttműködésre
- Segítenek egymásnak
- Értelmileg éretté válnak az iskolakezdésre

Az értelmi nevelés kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Az értelmi nevelés** áthatja az óvodai élet tevékenységi formáit, mert az egész nap folyamán adódó helyzetekben, gyermekeket körülvevő környezetben jelen van.
- **A játékkal**, mert a játék során szerzi meg a legtöbb tapasztalatot, ismeretet
- **Anyanyelvi neveléssel**, mert a problémamegoldások, tapasztalatszerzések során szókincse bővül, véleménycserékre lesz képes, ezáltal fokozódik beszédkedve
- **Érzelmi, erkölcsi és közösségi neveléssel**, mert a gyermeki közösségben végezhető tevékenységek által is tapasztalatokhoz, ismeretekhez jut, együttműködésre képes

2.2 Az óvodai élet tevékenységi formái

2.2.1. Játék

Feladataink:

Az óvónó:

- Élje bele magát a játék helyzetekbe, és tapintatosan működjenek együtt a gyermekekkel
- Adjon utánozható mintát a játéktevékenységre
- Biztosítsa, hogy a gyermekek fantáziája, hangulata, érzelme szabadon megnyilvánulhasson
- Tereptsen meg a játék feltételeit (csoportlégkör, hely, idő, eszköz, élményszerzési lehetőségek)
- Vegye figyelembe a fejlődés egyéni sajátosságait, és igazodjék az adott fejlettségi szinthez
- Gazdagítsa a gyermekek tapasztalatait, serkentsen a közös játék kibontakozását, fejlődését

- Ügyeljen arra, hogy a játszó gyermekek ne zavarják egymást
- Tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását
- Teremtse meg a feltételeket, hogy a gyermekek játékidőben bármikor barkácsolhassanak
- Teremtse meg a játék lehetőségeit a szabadban is
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek maga dönthesse el, hogy mit és hol kíván játszani, helyezze előtérbe a szabadjáték érvényesülését
- Teremtse meg a szabad társválasztás, félrehúzódás, egyedüllét lehetőségét

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Gyakorló-, szimbólikus-szerep-, konstruáló - , szabályjátékot játszanak, és barkácsolnak
- Gyakorló játékok során a játékselekvéseket gépiesen ismétlik
- Kipróbálják az egyes mozdulatokat, funkciókat, mindez örömet jelent nekik
- Megismerkednek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével
- Szimbólikus-szerepjátékában tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket, érzelmeiket, pozitív és negatív élményeiket fejezik ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újraalkotják
- Felnőtt mintáról sajátítják el, tanulják meg az erkölcsi értékeket
- Gyakorolják a társakkal való együttműködést, ami által fejlődik empátiás készségük, alkalmazkodó képességük és kommunikációs képességük
- Gyakorolják szerzett ismereteiket, és újakat tanulnak egymástól
- A konstruáló játék során különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit
- Átélik az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk

- Tanulják és tapasztalják a rész - egész viszonyát, megtanulnak szerkeszteni, tervezni (ez a játék elősegíti a szem - kéz koordinációt, a kisebb és bonyolultabb összerakást igénylő eszközök pedig segítik a finommotorika fejlődését.)
- A szabályjáték által a szabályokat pontosan betartják, a szabályoknak megfelelően viselkednek
- Helyes magatartásformákat sajátítanak el, pl.: türelem, kitartás, akaraterő, érzelmeket, siker- és kudarctűrést tanulnak
- Matematikai ismeretekre tesznek szert, és ezeket gyakorolják
- Nyelvi játékokat játszanak, ami a verbális fejlesztést segíti
- Játékigényükből indul ki a barkácsolás, ezért kötetlen (váganak, ragasztanak, szögelnek, fűrészelnek, varrnak, stb. - sok technikát, munkaformát ismernek meg)
- Alakul társas kapcsolatuk, mert segítenek a másoknak, elkérik az eszközöket

A fejlődés jellemzői:

3-4 éves korban

- A homokszórás, kavarás, gyúrás, papírtépés, mázolás hosszantartó, örömmel végzett foglalatosságok.
- A gyermekek elsajátítják és betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat. Jól érzik magukat társaik között, szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, vagy kisebb csoportokban. Képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak.
- Egyszerűbb építményeket hoznak létre.
- Olyan szabályjátékokat játszanak, amelyek mozgásszükségletüket kielégítik, tartalmuknál fogva közel állnak a gyermekekhez.

4-5 éves korban

- Kialakul a kisebb-nagyobb csoportokba való együttjátás igénye. Megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, ezeket játékokban újraalkotják. Képesek a cselekvések összehangolására, és az egyszerűbb közös játékok megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztására.
- Segítenek az óvónőnek a játékok megjavításában. Megbeszélnek, hogy egy-egy játékhelyzetben mire van szükségük.
- A konstruáló, építő elemekből játékszereket is tudnak építeni.
- Olyan szabályjátékokat is játszanak, amelyek során egyéni kívánságaikat alárendelik a közösségnek.

5-7 éves korban

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki. Tudnak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni.
- A barkácsolás a játék természetes eszköze, alkotórésze.
- A gyermekek egy-egy esetben maguk is kezdeményeznek barkácsolást. A létrehozott eszközt felhasználják játékokban.
- Az építés, konstruálás gyakran a szerepjátékokhoz kapcsolódik. Igényesebbekké válnak alkotásaikkal szemben. Egyre bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.
- Olyan szabályjátékokat is játszanak amely nagyobb ügyességet, és szellemi erőfeszítést igényel. Figyelmeztetik egymást a szabályok betartására. Jelen van játékokban az egészséges versengés.

A játék kapcsolata más nevelési területekkel:

- Az **anyanyelvi neveléssel**, mert a játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek a gyermekekben, ezáltal fokozódik beszédkedvük. A beszédkedv pedig ösztönzi a nyelvi kommunikációs készségük fejlődését.
- Az **érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel**, mert játék közben a gyermekek kapcsolatai pozitívan alakulnak, ezáltal képesek a kreatív együttműködésre, formálódik személyiségük, alakul viselkedésük.
- A **külső világ tevékeny megismerésével**, mert a játék témája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett benyomásaitól, tapasztalataitól, ismereteitől függ.

2.2.2. Mozgás

- Természetes mozgásigény kielégítése
- Szabad mozgás tevékenység
- Irányított mozgásos tevékenység

Feladataink:

Szabad mozgás tevékenység

Az óvónő:

- Őrizze és bővítse a gyermekekben a természetes mozgáskedvet
- Mindennap biztosítson lehetőséget a mozgásos tevékenységekre
- Minden gyermek számára kínáljon lehetőséget a saját képességeinek, tanultsági szintjének, biológiai életkorának megfelelő saját tempóban való fejlődéshez
- Teremtse meg az érzelmi biztonságot a mozgás idejére
- kezdeményezze a rendszeres egészségfejlesztő testmozgást
- Ismertesse meg a gyermekekkel az alapvető magatartási szabályokat a mozgásos tevékenységben
- Alakítsa ki a gyermekekben az egymás iránti tiszteletet, társra figyelmet alkalmazkodást
- Biztosítsa az eszközöket a mozgásos tevékenységekhez, a nagymozgások fejlesztéséhez
- Törekedjen a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására
- Fejlessze a szem - kéz, kéz - láb koordinációját, és az egyensúlyérzéklet
- A mozgás megszerettetésében működjön együtt a családdal
- Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodjon

Irányított mozgásos tevékenység

Az óvónő:

- A hetirendben rögzített napon hosszabb, tervszerűen felépített testnevelés foglalkozást vezessen
- Szervezzen mindennapos testnevelést
- Ismertesse meg a gyermekeket az atlétika és a torna jellegű gyakorlatokkal, mozgásos játékokkal, amelyek elősegítik élettani fejlődésüket
- Vegye figyelembe a gyermekek különböző fizikai fejlettségét
- Az értékelésénél maga a játékfolyamatot helyezze a középpontba, ne a végeredményt
- Biztosítson lehetőséget arra, hogy a gyermekek egyéni igényüknek, tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásformákat
- Különböző nehézségű differenciált feladatok adásával segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatot
- Fejlessze megfelelő terheléssel a gyermekek erejét, ellenálló képességét, állóképességét, teherbíró képességét, egyensúlyérzékét és gyorsaságát
- Biztosítson minden gyermek számára eszközt
- Juttassa el a gyermekeket a harmonikus, összerendezett fegyelmezett mozgás kialakulásához
- Fejlessze tér- és időbeli tájékozódásukat.
- Fejlessze a nagy- és finommozgásokat, és ritmikus tevékenységekkel a gyermekek ritmusérzékét
- Fejlessze a gyermekek testsémáját: testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, a testfogalom kialakítása, a kezesség dominanciájának erősítése

- Gyakoroltassa a vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetőleg azt kiegészítő szerepű mozgásokat
- Fejlessze a gyermek mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészletét
- A mindennapos mozgással készítse fel a gyermekeket az iskolai mindennapos testnevelésre

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Sokat mozognak a szabad levegőn.
- Természetes mozgásigényükből adódóan naponta végeznek mozgásos tevékenységet.
- Megismerkednek a természetben, szabadban rejlő lehetőségekkel (fára mászás, fák körüli futás, stb.)
- Önállóan kezdeményezik a mozgásos tevékenységeket.
- Testnevelés foglalkozáson megismerkednek és végzik a gimnasztika és atlétika gyakorlatait.
- Rendgyakorlatokat, járásgyakorlatokat végeznek, futás, támasz-, ugrás-, dobás-, egyensúlyozó gyakorlatokat.
- Szabályjátékot játszanak párosan és csoportosan.
- Versenyeznek párosan és együttesen.
- Gyakorlatvégzés közben különböző eszközöket használnak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek testi szükségleteinek kielégítése természetesé válik. Vigyáznak egymás testi épségére. Szokássá és örömforrássá válik a mozgásos tevékenység. Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé válik. Növekszik teljesítőképességük, állóképességük, cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.

- Biztonságosan használják az eszközöket. Képesek szabályjátékok játszására. Tudnak versenyezni, kialakul az egészséges versenyszellem. Kudarcot, sikert egyaránt képesek feldolgozni. A szabályjátékokat, versenyjátékokat a szabályok betartásával, jó hangulatban, de fegyelmezetten végzik.
- Fejlődik vizuális memóriájuk a mozgásos játékok, téri helyzetek felidézésével. Bővül szókincsük a testrészek, térarányok, formák megnevezésével, s ezáltal fejlődik fogalomalkotásuk.
- Igényükké válik a rendszeres testedzés.

A mozgás kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Anyanyelvi neveléssel.** A különböző tevékenységekhez kapcsolódó beszéd fejleszti a gyermek beszédképességét, bővíti a szókincsét. Egy-egy játék, vagy gyakorlat szabályának elmondásakor a lényeglátás és annak verbális kifejezése a fogalomalkotás fejlődését segíti elő.
- **Matematikai tapasztalatszerzéssel.** A tevékenységek közben számtalan lehetőség adódik a mennyiségi és formai tapasztalatok szerzésére. Számolás, irányok, névutók használata átszövi a mozgásos tevékenységeket. Térbeli kiterjedéseket is könnyebben lehet érzékeltetni mozgás közben.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel.** A közös mozgások öröme elősegíti a társas kapcsolatok kialakulását. Fejleszti a gyermek önuralmát társaihoz való alkalmazkodás közben. Kialakít egy egészséges versenyszellemet.
- **A természeti és társadalmi környezet megismerésével.** Kirándulások, séták, túrák alkalmával sok lehetőség adódik mozgásos tevékenységek végzésére. A test részeinek, a testsémának a felismertetése, megnevezése gyakorlatvégzés közben jobban elmélyül.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunkára neveléssel.** A különböző mozgások felidézésével fejlődik a gyermek vizuális memóriája, könnyebben tudja megjeleníteni a dolgokat. Fejlődik alaklátása, ábrázolásban az arányokat, irányokat bátrabban és helyesebben használja.

2.2.3. Esztétikai nevelés

A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalattal, ízlést alapozó élménnyel kerülnek az óvodába.

A tapasztalat - és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező világ a kisgyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik. Képesé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására, megvalósítására, és létrehozására.

Az óvodapedagógus teret és lehetőséget ad az életkori sajátosságokból fakadó szárnyaló gyermeki kíváncsiságnak, és fantáziának. Mintát mutat a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, a világ maguk számára való kitágítására.

Az esztétikai élmények iránti vágy megalapozása fontos feladata egész óvodai nevelésünknek.

A kisgyermekkorban az esztétikai tevékenységek iránt való vonzódás spontán. Ezért fontos, hogy ebben a fogékony életkorban kapjanak lehetőséget és ösztönzést a környezettel való helyes és értékes kapcsolatteremtésre.

Legfőbb feladat a speciális, különböző tevékenységeknek megfelelő képességfejlesztés a játékoság kereteiben.

A gyermek esztétikai nevelését elsősorban azoknak a környezeti hatásoknak a rendszere biztosítja, amely körülveszi, amelyben tevékenységrendszerük zajlik.

Három fontos terület játszik szerepet nevelésünkben:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek, napi folyamatos tevékenységeiben az egyes részterületek nem választhatók el egymástól mereven, át- meg áthatják egymást, mintegy felerősítik érzelmi hatásait.

2.2.3.1. Verselés, mesélés

Feladataink:

Az óvónő:

- Az irodalmi anyagot igényesen állítsa össze: gerincét a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek alkossák
- Ölbeli játékokkal, népi mondókákkal járuljon hozzá érzelmi biztonságukhoz
- Minden nap meséljen, verseljen a gyermekeknek, hiszen a mese a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme
- A versek zeneiségével, rímeinek csengésével fejlessze a gyermekek nyelvi képességeit, tehetségét
- Teremtsen lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához
- Segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző, és erre alkalmas irodalmi anyagokat
- Irodalmi élményeik feldolgozását támogassa különböző barkácsolási lehetőségek biztosításával is
- Beszéljen arról a szülőknek, hogy bármilyen rövid, de rendszeres együttlét, és az élőszóban történő mesélés alapvetően hozzásegíti a gyermekeket az egészséges lelki fejlődéshez
- Alakítsa ki a mese- és versmondás szokásait, szertartásait
- Tárja fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Bontakoztassa ki a bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek szabad önkifejezését, tehetségét
- Adjon lehetőséget dramatikus helyzetek létrehozására, ami által a gyermekek társalgási kedve és önálló versmondása fokozódik

- Teremtsen lehetőséget a gyermek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására
- Az irodalmi neveléssel segítse a gyermekek értelmi, érzelmi és etikai fejlődését
- A meseélmények segítségével alapozza meg a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek alakulását.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Életkoruknak megfelelő meséket, verseket, mondókákat hallgatnak játék, és egyéb tevékenységek közben maguk is mesélnek, verseket, mondókákat mondogatnak. Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Képeskönyveket nézegetnek, a képekről beszélgetnek, meseképeket készítenek.
- Mese élményeiket gyakran feldolgozzák játékukban.
- A mese többszöri meghallgatása után részesei a mese dramatikus feldolgozásának.
- A mesék, versek által szívesen lépnek át a rendkívüliségbe, kettős tudattal élik meg élményeiket, képzeletbeli beleélésük segíti és megalapozza a műalkotás befogadását.
- A mese által megismerkednek a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylataival, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákkal.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak, kitalálnak meséket, verseket, rímeket történeteket, azt mozgással is kifejezik.
- A mesék által formálódik szemléletmódjuk és világképük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik. Társak az óvónő énekes, halandzsás mozgásos improvizáló játékkezdeményezéseiben. Várják, kérik a

mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik jelzései.

- Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni. Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy szép hangzású nevét megjegyzik, a mese témájú játékokban egymást is így szólítják. A mesekönyvek képeit önállóan és hosszan nézegetik, egymásnak mutogatják. Kérik a felnőttest, hogy meséljen róluk. Az olvasást utánozzák, egy-egy betű megfejtése iránt is érdeklődnek. A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Ismerik az óvoda gyermekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak a könyvekre.

A verselés, mesélés kapcsolatai más nevelési területekkel:

- **Legszorosabb kapcsolatban az anyanyelvi neveléssel van,** mert az irodalom közege a nyelv. A népi mondókák, és a népmesék az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzóvilágát nyelvünk legbensőbb törvényeinek megfelelő formában közvetítik.
- **A ének, zene, énekes játék, gyermektáncra neveléssel,** mert a kicsiknél az irodalmi nevelés a mozgással kísért énekelt szöveg gyakori ismételtetésével, az ősi forma felidézésével kezdődik. A dúdolt ritmikus mondókák, recitáló mondókamesék a beszoktatás nehéz időszakában jó szolgálatot tesznek.
- **A rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára neveléssel,** mert a gyermekek a mesék, versek nyújtotta élményeiket képi formában szívesen megjelenítik.
- **Összefonódik az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel,** mert az irodalmi élmény érzéki benyomásokból fakad és érzelmi állapotokat hoz létre. A mese oldja a szorongást és indulatok feldolgozására tanít.

2.2.3.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Feladataink:

Az óvónő:

- Olyan zenei anyagokat válogasson az ölbeli játékokból, népi gyermekdalokból, énekes játékokból, igényes kortárs művészeti alkotásokból, amely a gyermekek életkorának, és a csoport fejlettségi szintjének megfelel
- Vegye figyelembe, hogy a gyermekek egyéni fejlődése igen különböző és fejlődési ütemük is más, alkalmazkodjon az egyének különbségeihez, tényleges haladásához
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, a közös éneklés fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, vizuális memóriáját, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját, zenei kreativitását, tehetségét
- A helyi néphagyomány és a művészi értékű gyermekdalok segítségével adjon alapot a gyermekek zenei műveltségének, zenei érdeklődésének kialakítására, tehetségének továbbfejlesztésére
- Hangszeres játékkal színesítse a zenei élményt és juttassa a gyermeket a zenélés élményének átéléséhez
- A zenei feladatok megoldásával segítse elő a zenei anyanyelv megalapozását
- Az egyenletes lüktetés és a ritmus érzékeltetésére sokféle finommozgásos feladatot adjon
- Tervszerűen és céltudatosan fejlessze a gyermekek mozgáskészségét, esztétikus mozgását
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek az egyéni éneklésre is
- Tiszta éneklésével, előadasmódjával nyújtson zenei élményt a gyermekeknek.

- A hagyományok továbbélését segítse népdalok, néptáncok, népi játékok megismertetésével

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Az énekes játékokat, mondókákat, népi gyermekdalokat a maguk örömeire szívesen mondják, játsszák. Szívesen énekelgetnek, kitalálnak szöveget, dallamot, jól ismert dallamfordulatokat használva.
- Ismerkednek különböző hangszínekkel, zörejekkel, társaik hangjával.
- Örömmel hallgatják az óvónő énekét, spontán utánzással az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységgé válik.
- Megismerkednek különféle hangszerekkel. Dalos játék, tánc közben megtapasztalják a különböző mozgáskombinációkat.
- A hangszerek használata közben tapasztalatokat szereznek a különböző anyagok tulajdonságairól.
- A dalos játékok és táncok közben szerepeket játszik, és megismerkedik az alapvető téri irányokkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják a mondókákat, 6 hangterjedelmű dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- Tempójuk a természetes járásnak megfelelő legyen.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is.
- Felismerik a magas - mély éneklés közti különbséget, maguk is tudnak magasabban, vagy mélyebben dalt énekelni, ezt térben, kézmozdulatokkal kísérve.
- Felelgetős játékokat két csoportban el tudnak játszani, segítség nélkül..
- Ismerik a halk - hangos közti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, beszélni.

- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, hasonló fordulatokról, motívumokról.
- Tudnak dalokat hangosan és magukban énekelni, előbb csak rövid, majd hosszabb motívumok elbujtatásával.
- Érzékenyek a természet és a környezet hangjára, megkülönböztetik a hangszíneket, zörejeket.
- Eredetiben ismerkednek néhány hangszerrel (anyagukkal, használatukkal).
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik.
- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak. Felismerik és bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat.
- Egyöntetűen körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- Az egyszerű táncos mozdulatokat szépen megformálják.
- Térformákat alakítanak maguk is (kör, csigavonal, hullámvonal, lánc).
- Ütőhangszereket használnak, ritmust, egyenletes lüktetést és motívumhangsúlyt emelnek ki.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc kapcsolatai más nevelési területekkel:

- **A verseléssel, meséléssel, és az anyanyelvi neveléssel** van a legszorosabb kapcsolatban, hiszen a műfaji határok elmosódnak. A próza átmegy versbe, a dallamhoz különböző játék, gyakran körjáték társul. A mondókák, dalok egyenletes lüktetése a folyamatos beszédet készíti elő, segít a beszédhibák javításában. A néphagyomány ritkán használt szavaival, a zenei fogalompárok elsajátításával a szókincset bővíti.
- A mondókák, dalok szövegének hanglejtését, ritmusát, hangsúlyait pontosan követi a gyermekdal. Az ismétlődő mozdulatok által lelassított szavak a szép és pontos kiejtésre serkentenek. Az új szavak a szókincset bővítik, a mozgással egybekötött cselekvések a szavak pontos megértését segítik.

- **A szocializációt is elősegíti**, amikor a gyermekek mindent egyszerre csinálnak, egyidőben, egyforma mozgással. Ennek morális és művészeti hatása, öröme, a társas kapcsolatok fejlődésében is érvényesül. Nem kell szóval kifejezni egymás iránti érdeklődésüket, egy mosoly, gesztus, egy szerepváltás is elég a kapcsolatfelvételre. A csoporthoz tartozás biztonságos érzése az egyéni felelősség a közös éneklésért, szép mozgásért, neveli a gyermek társai iránti vonzalmát, kapcsolatigényét.
- **A mozgással is kapcsolatban van**, mert a zene mozgásra serkenti a gyermekeket, mozgás-koordinációjukat javítja a mondókák, játékos dalokhoz tartozó mozdulatok ismétlődése közben. A laza, de rugalmas járás, tapsolás, hintáztatók stb. Egyensúlyérzéküket javítják. A dalos játékok, a táncmozdulatok örömteli végzése közben fejlődik fizikai állóképességük, és a nagymozgások fejlesztésére számtalan lehetőség adódik. A zene segítője az esztétikus testmozgásnak.
- **Kapcsolata fennáll a külső világ tevékeny megismerésére neveléssel is**, mert a dalos játékok elsajátítása közben óhatatlanul megnevezik a „használandó” testrészeket, ezáltal a testvázlat, testfogalom alakulását segítjük elő.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel is szoros kapcsolatban áll**, mert az énekelt dalok mélyen megragadják a gyermekek érzelmvilágát, rácsodálkoznak a dal szépségére. A zenei élmények erősítik az óvónő személyéhez való érzelmi kötődést.
- **A közösségi életre való felkészítésre** is sok fejlesztési lehetőséget biztosít, mert a párbeszédes körjátékok során gyakorolják a társalgás menetét, köszönési formákat, tapasztalatot szereznek társadalmi elvárásokról. Alkalmazkodó képességük is csiszolódik, időnként le kell mondaniuk saját elképzeléseikről, vágyaikról a közösség, vagy egy társuk érdekében.

2.2.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Feladataink:

Az óvónő:

- Fedeztesse fel, hogy a világon minden ábrázolható, megjeleníthető

- Tájékoztassa csoportja ábrázolási fejlettségi szintjéről
- Fejlessze a gyermekek képi gondolkodását
- Vegye figyelembe, hogy a gyermekek ábrázolási képességei között különbség van
- Keltse fel a gyermekek érdeklődését az ábrázolási tevékenységek iránt
- Teremtse meg a lehetőségeket ahhoz, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot, ismeretet szerezzenek
- Biztosítson sokféle lehetőséget élményük és fantáziájuk megjelenítésére, a környezet esztétikai alakítására, az esztétikai élmények befogadására
- A többféle lehetőség felkínálásával segítse a gyermek önfejlődését, tehetségének gondozását
- Ismertesse meg a gyermekekkel a változatos ábrázolási eszközöket, azok használatát, a különböző ábrázolási fajtákat, technikákat, a műalkotásokat, a népművészeti elemeket, szokásokat, hagyományokat, nemzeti szimbólumokat
- Ébresszen kedvet a kipróbálásukra, felhasználásukra (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka)
- Alakítsa ki az eszközhasználathoz szükséges eljárásokat, szokásokat, szabályokat
- Ismertesse meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, nagy fontosságot tulajdonítva a természetes anyagoknak
- Építse be a természeti környezetből szerzett élményeket és a népi kultúra elemeit (batikolás, agyagozás, szövés, fonás) az ábrázoló tevékenységekbe
- Segítse a kezdeményező, kreatív magatartás, önkifejezés, tehetség érvényre jutását
- Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására
- Teremtse meg ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeit az egész nap folyamán

- Gazdagítsa a gyermekek szín és formavilágát
- Fejlessze a gyermekek vizuális emlékezetét
- Teremtse meg a feltételeit annak, hogy a látási, a tapintási és a motorikus analízátorokat a vizuális nevelés hatékonyan és speciálisan fejlessze
- Tervezzon olyan tevékenységeket, amelyek a gyermekek finommozgásának fejlesztését célozzák (tépés, ragasztás, varrás, hajtogatás)

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Megjelenítik élményeiket képi, plasztikai formákban.
- Festenek különböző méretű, minőségű és színű lapokra és tárgyakra.
- Eszközöket, kellékeket készítenek játékuhoz.
- Dísztik, alakítják környezetüket.
- Megismerkednek a különböző technikákkal, eszközökkel, anyagokkal.
- Megtapasztalják az anyagok tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit.
- Önállóan, szabad választás alapján veszik elő az eszközöket, és szabadon alkotnak.
- A szabad választással lehetősége nyílik a benne rejlő értékek önkibontakoztatására
- Építenek, ábrázolnak. A gyűjtött anyagokat (kövek, ágak, bőrdarabok, textilek) ábrázoló tevékenységük során felhasználják.
- Csupéból, sásból, nádból, fűből, fűzfavesszőből különböző dolgokat készítenek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat
- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit

- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket
- Formaábrázolásuk változatos
- Képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat, emberábrázolásukban megjelennek az apróbb részletek
- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével
- Formákat mintáznak elképzeléseik alapján megfigyeléseik felhasználásával
- Összedolgoznak, együttműködnek egyszerű játékok, kellékek készítésénél
- Tudják alkalmazni a megismert technikákat
- Önállóan díszítenek tárgyakat
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni, megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- A felkínált lehetőségekből kiválasztják a nekik megfelelőt, s így megvalósítják önmagukat

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka kapcsolata más nevelési területekkel.

- **A külső világ tevékeny megismerésére neveléssel,** mert a gyermekek az őt körülvevő világot jelenítik meg képi, plasztikai formában. A közös sétákon, kirándulásokon átélt tapasztalatok, élmények szinte mindig megjelennek a gyermekek tevékenységében.
- **A játékkal,** mert tárgyakat, kellékeket készítenek maguknak és az elkészült munkákat felhasználhatják játékaikban.
- **A verselésre, mesélésre neveléssel,** mert a gyermekek irodalmi élményeiket kivetítik képi formában.
- **Az anyanyelvi neveléssel,** mert a tevékenységekhez kapcsolódó beszéd a gyermek nyelvi kifejezőkészségét sokoldalúan fejleszti.
- **Az érzelmi, az erkölcsi, a közösségi neveléssel is kapcsolatban áll,** mert létrejöttét erős érzelmek kísérik. A gyermek vágyait, érzelmi feszültségeit, élményeit vizuálisan juttatja kifejezésre, azt jeleníti meg ábrázolásában, ami őt érzelmileg megragadja.

2.2.4. Külső világ tevékeny megismerése

2.2.4.1. Természeti és társadalmi környezet megismerése, környezetvédelem

Feladataink:

Az óvónó:

- Változatos felfedezésekkel segítse a közvetlen módon való találkozást a természettel, a környezetükkel
- Biztosítson alkalmat a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok szokásainak, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismerésére
- Segítse a szülőket, hogy felismerjék a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságát
- Vezesse rá a legfontosabb ismertetőjegyek, hasonlóságok különbségek, mennyiségi, téri viszonyok összefüggések észrevételére
- Tegye lehetővé a felfedezés örömét a gyermek számára
- Alkalmazzon kooperatív (együttműködő) technikákat, elősegítve a közösséghez való tartozás pozitív élményét
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Minden lehetőséget használjon ki a szabadban való tartózkodásra
- Ébressze rá a gyermeket arra, hogy a természetben minden érték, amit óvni, védelmezni kell
- Segítse a gyermekeket, hogy életkoruknak megfelelő szinten biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben
- A környezeti témák válogatása közben igazodjon a környezetünk helyi sajátosságaihoz
- Fektessen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására

- Legyen személy szerinti tudatos felelősségvállalása, tájékozottsága, érzékenysége a közvetlen és tágabb környezetünkkel, élőhelyünkkel szemben
- Tegye érzékennyé a gyermekeket a környezeti problémák iránt és alakítson ki szokásokat bennük, amelyek egy életen át kísérik őket
- A természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezelje és olyan innovatív módszereket alkalmazzon, amelyek elősegítik a hatékony tanulási környezet megteremtését
- A közösen átélt élményekkel alapozza meg a nemzeti és népi hagyományok, értékét, továbbvitelét
- Kutassa fel és vigye el a gyermekeket a falunkban élő népi kismesterségeket gyakorló emberekhez (tojáskaparó, kosárfonó, fafaragó, szövő)

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Különböző szerephelyzeteket teremtve játékot rögtönöznek a családról
- Szimulációs játékban jelenítik meg, hogyan gondozzák, nevelik a felnőttek a gyermekeket, hogyan gondoskodnak róluk
- Beszélgetnek róla, és megjelenítik, hogy a családban mindenkinek van kötelessége (A családtagok munkája otthon, miben segíthetnek a gyermekek.)
- Megfigyelik az óvónő, a dajka és más felnőttek munkáját.
- Szimulációs játékban megjelenítik az általuk ismert foglalkozásokat (pl.: fodrász, rendőr, szerelő...)
- Az emberi test részeként megnevezik a törzset. Eljutnak ahhoz az általánosításhoz, hogy minden embernek van feje, nyaka, törzse, karja és lába: van teste
- Megismerik az érzékszervek funkcióit, védelmét, ápolását. Beszélgetnek a környezetükben megfigyelhető állatok érzékszerveinek szerepéről.

- Tájékozódnak az óvoda környékén (bolt, orvosi rendelő, vasútállomás, posta)
- Ellátogatnak a közeli iskolába
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést
- Közlekedési eszközökön utaznak
- Megfigyelik a napszakokat
- Szimulációs játékban elevenítik fel az egyes napszakok ismétlődő tevékenységét
- Megfigyelik az évszakokat, az őszi, téli, tavaszi, nyári időjárás változásait. Kirándulások során „kincseket” gyűjtenek, melyeket különböző tevékenységeikben felhasználnak.
- Figyelik a költöző madarakat. A környezetükben élő, nem költöző madarakat etetik, beszélgetnek arról, hogy mely madarak látogatják a madáretetőt. A leggyakrabban láthatóakat felismerik.
- Megfigyelik a lepkéket, bogarakat, méheket. Különböző időszakokban figyelik a fákat, bokrokat, virág és fűféléket, a szántóföldi vetéseket, környezetük növényeit.
- Megfigyelik a kertekben, szántóföldeken folyó munkákat a különböző évszakokban
- Óvják, védik a természetet, és benne minden élőlényt
- Megfigyelik a környezetükben található állatokat, és összehasonlításokat végeznek róluk
- Felismerik környezetük színeit, a színek világosabb, sötétebb árnyalatait
- Felidéznek emlékezetükben az ismert, jelen nem lévő különféle tárgyak színeit
- Tevékenyen vesznek részt környezetük formálásában
- Megfigyelések, séták, kirándulások során folyamatosan gyakorolják a természetóvó- és védő magatartást: - nem szemetelnek, nem tépik le a

virágokat, nem tördelik az ágakat, nem bántják az állatokat, rovarokat, bogarakat, csak olyan dolgokat gyűjtenek, amit a természet már elengedett

- Felelevenítik korábbi óvodai emlékeiket, beszélgetnek saját fejlődésükről és arról, hogy iskolások lesznek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a hajót, vonatot, a repülőgépet függetlenül attól, hogy környezetükben előfordulnak-e, tudják, hogy a vízen, a szárazföldön, vagy a levegőben közlekednek. Tudják, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (iskola, orvosi rendelő, posta, bolt) rendeltetését.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos árnyalatait. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidéznek.
- A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket, az emberi test felépítésnek megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat: a reggelt, az estét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Ismerik a „növény” szót. Tudják, hogy a fa, bokor, virág, fű, a zöldségfélék növények. A növény magból kel ki. A gyümölcsöt megmosva fogyasztják. Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel kapcsolatos munkákat (szántás, szüret, aratás).
- Pozitív érzelmi viszonyuk van a természethez, az emberi alkotásokhoz.

- Óvják, védik –életkoruknak megfelelően a természetet.
- Környezetükre igényes, természetet szerető, tisztelő és védő felnőttekké válnak.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint hol élnek. A háziszárnyasokat összehasonlítják a többi ismert madárral környezetük és külső jegyeik alapján.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Az anyanyelvi neveléssel**, mert a gyermek a szerzett ismereteket a nyelv segítségével közvetíti felénk. Gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelv neveléshez, bővül a gyermekek szókincse.
- **Matematikai tapasztalatszerzéssel**, mert a környezet változásainak megfigyelése nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül. A tárgyak, jelenségek, tulajdonságai nem korlátozódnak csak színük, ízük ... milyenségére, hanem alapvető jegyeik közé tartoznak formai, mennyiségi jellemzőik is.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára neveléssel**, mert a gyermek a környezetéből szerzett élményeit, tapasztalatait újra felidézi az ábrázolás eszközeivel. Séták során gyűjtött természetes anyagokat felhasználja ábrázolási tevékenységei közben.
- **Ének, zene, énekes játék, gyermektáncra neveléssel**, mert a környezettel való találkozásokon számtalan zenei élményben van része a gyermeknek. Érzékeli az élő és az élettelen természet hangjainak sokféleségét. Bármely természetélmény érzelmi hatása fokozható az ahhoz tartalmilag és hangulatilag kapcsolódó dalok közös eléneklésével, vagy meghallgatásával.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel**, mert sokoldalúan járul hozzá a szeretet, élménybefogadás, mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének kialakításához. A sokfajta tapasztalatszerzés során pozitív érzelmi viszonyok épülnek ki, és fontos az érzelmi nyitás a környezet felé.

2.2.4.2. Matematikai tapasztalatszerzés

Feladataink:

Az óvónó:

- A gyermek egyéni fejlettségének figyelembe vételével fejlessze képességeit, differenciáljon
- Ismertesse meg a gyermekkel a matematikai eszközöket, anyagokat, tárgyakat, ezekkel való cselekvéseket
- Használjon kézbe adható matematikai eszközöket
- Mindig pontosan, konkrétan fogalmazza meg a feladatot
- Fejlessze a gyermekek egyéni problémalátását, problémamegoldó képességét
- Alakítsa logikai ítélőképességüket
- Formálja a gyermekek gondolkodási műveleteit
- Alapozza meg a számfogalom kialakulását, a sorszámnevek használatát
- Alakítson olyan helyzetet, hogy a gyermekek összehasonlíthassák a mennyiségeket becsléssel, méréssel, párosítással (magasság, hosszúság, nagyság, számosság, űrtartalom, térfogat)
- Érzékeltesse a gyermekekkel a mennyiségbeli különbségeket
- Adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek tapasztalatot szerezhessenek a sík- és térformákról
- Hozzon létre a gyermekekkel tükrös alakzatokat, hogy tapasztalatuk legyen a szimmetriáról
- Ismertesse meg a gyermekekkel a pontokat összekötő vonalak különböző hosszúságának lehetőségét (egyenesek-görbék)
- kínáljon olyan tevékenységet a gyermeknek, amely módot ad az összehasonlításra

- Szervezzen minél több érzékelést - észlelést fejlesztő játékot
- Teremtsen lehetőséget, hogy minden gyermek gondolkozhasson a sorba rendezés különböző formáin.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Tapasztalatot, élményt szereznek a környező valóságról.
- Részt vesznek matematikai tevékenységekben.
- Előbbre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben.
- Véleményt mondanak, kérdeznek.
- Kapcsolatot teremtenek társaikkal és a felnőttekkel.
- Tárgyak, személyek, jelenségek közötti minőségi-, és mennyiségi különbségeket és azonosságokat tárnak fel az összehasonlítások során.
- Természetes helyzetekben szétválogatják a dolgokat saját, megnevezett, vagy ismert tulajdonságok szerint.
- A tevékenységek során sorba rendeznek, sorrendiséget vesznek észre, sorozatokat hoznak létre.
- Elmondják tapasztalataikat a matematikai helyzetekről, problémákról.
- Mennyiségeket mérnek össze. (hosszúság, magasság, nagyság, űrtartalom, térfogat)
- Tapasztalatot szereznek a geometria körében, megismerkednek a sík-, és térformákkal.
- A tükrös játékok során felfedezik a szimmetriát.
- Megnevezik az irányokat, tájékozódnak a „labirintusban”.
- A számok világával ismerkednek, megnevezik, mi hányadik a sorban.
- Gyakorolják a számolást.
- Észreveszik, ha valamihez teszünk több, ha elveszünk belőle kevesebb lesz.

- Megismerkednek matematikai fogalmakkal, majd használják is azokat.
- Gyakorolják a mérés technikáját.
- Két pontot összekötnek, megállapítják, melyik a legrövidebb távolság.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek képessé válnak arra, hogy megértsék, kövessék az óvónő kérdéseit, gondolatait. Szabadon is elmondják gondolataikat egy matematikai helyzetről, problémáról.
- Képesek bizonyos tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre.
- Az összehasonlításokat szóban is kifejezik, mások megállapításának igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják az év során megismert matematikai kifejezéseket.
- Önállóan össze tudnak mérni mennyiségeket, s erről megállapítást tesznek.
- Képesek létrehozni több - kevesebb - ugyanannyi mennyiségeket.
- Legalább 10-ig meg tudnak számolni bizonyos dolgokat.
- Azonosítani tudják a sík- és térbeli formákat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes tulajdonságokat meg is neveznek.
- Zsebtükör mögött meg tudják építeni a 2-4 elemből álló alakzat tükörképét.
- Értik, és követni tudják az irányokat.
- Általában megkülönböztetik a jobb - bal irányt, s tájékozódnak e szerint is a térben.
- Használják és követni tudják a névutókkal meghatározott irányokat.

Kapcsolat más nevelési területekkel:

- **A természeti és társadalmi környezet megismerésére neveléssel**, mert segíti a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozását, ezzel segíti értelmi és érzelmi fejlődését.
- **Anyanyelvi** neveléssel, mert képesek gondolataikat, tapasztalataikat elmondani, megfogalmazni, időrendi sorrendbe állítani - így fejlődik beszédképességük.
- **Mozgással**, mert a térbeli viszonyok pontos érzékelésének eredményeként mozgásuk összerendeződik.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára neveléssel**, mert fejlődik finommotorikus koordinációjuk a kiegészítések, összekötések által. Az ábrázoló tevékenységénél a térbeli- és síkbeli viszonyok ismerete lehetőséget nyújt a „tájékozódásban”.

2.2.5. Munka jellegű tevékenységek

Feladataink:

Az óvónő:

- Tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére, működjön együtt a gyermekekkel
- Ismertesse meg az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát
- Alakítsa a munkakészségeket és szokásokat
- Az egyes munkafajtákat cselekvő tapasztalással fokozatosan vezesse be, mennyiségét is csak fokról-fokra növelje
- Tartsa szem előtt, hogy a gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapja
- Alakítsa a gyermekekben az önértékelés képességét, igény szintjük növekedését
- Az önálló munkavégzéssel adjon módot arra, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják, lássák munkájuk célját, hasznát

- Igyekezzék elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyermek is bekapcsolódjon a munkába
- Próbálja meg elérni, hogy a szülők a gyermeküket erejének megfelelően otthon is vonják be a munkába
- Juttassa el a gyermeket odáig, hogy a kezdeti öncélú egyéni indítékok közösségi indítékot kapjanak
- A gyermeket fejlettségétől függően értékelje
- Teremtse meg a lehetőséget, hogy a gyermekek bekapcsolódhassanak a változatos udvari munkákba (kavics-gereblyezés, öntözés, terménybetakarítás, levélsöprés, udvarszépítés)
- Biztosítsa a legalkalmasabb eszközöket, szoktassa rá a gyermekeket, hogy tartsák azokat rendben
- Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott, munkához szükséges légkört

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Megtanulják a munkaeszközök célszerű használatát
- A termet szükség esetén átrendezik
- A naposok felveszik a kötényt, vagy jelvényt, ami megbízatásuk szimbóluma
- A gyermekek szívesen teljesítik az óvónő megbízatásait: kért eszközt behozzák, üzenetet átadják.
- Örömmel készítenek ajándékot kisebb társuknak
- A természetben végzett munkák közben megismerkednek a környezetükkel
- Növényeket ültetnek (bab, borsó, zsázsa)
- Gyümölcsöt szüretelnek (szőlő, alma, dió)
- Kitartóan gondozzák a cserepes virágokat

- Segítenek összegereblyézni a faleveleket
- Télen részt vesznek a hó eltakarításában

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel és szívesen részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, ötleteket adnak az óvónőnek. Tisztán tartják környezetüket, vigyáznak a terem rendjére. Felszólítás nélkül felveszik a leejtett papírdarabot, helyére teszik az eszközöket. Megjavítják a játékszerek kisebb hibáit. Ünnepekre ajándékot készítenek. Folyamatosan gondozzák a virágokat. Az udvar rendezésében segítenek.
- Önállóan elvégzik az önkiszolgáló tevékenységeket és segítenek társaiknak is.
- Naposi munkát végeznek a közösség érdekében. A naposok önállóan megterítnek, leszedik az asztalt és összesepernek.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Játékelrakás után, ha szükséges, eligazítják, esztétikusan elhelyezik a tárgyakat. Bonyolultabb feladatot is szívesen teljesítenek.
- Elismerik és tiszteletben tartják saját és mások munkáját.

A munka kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel,** azért, mert vannak olyan munkafajták, amelyek egyértelműen a közösség érdekében végzendők; és a munkajellegű tevékenység a gyermek egyre magasabb fokú együttműködését igényli, eközben természetes módon alakul szociális magatartása, társas kapcsolata.
- **Az anyanyelvi neveléssel,** azért, mert munkavégzés során a tevékenységeket szóbeli közlés kíséri. A tárgyak, a térbeli viszonyok, cselekvések megnevezése szükségszerűvé válik, és ezzel gyarapodik a gyermekek szókinccse.

- **A külső világ tevékeny megismerésével**, azért, mert a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt. Tavasztól ősziig lehet tevékenykedni a szabadban és közben rengeteg tapasztalatot, ismereteket szereznek a gyermekek.

2.2.6. Tevékenységekben Megvalósuló Tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, élményeire, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

2.2.7. Anyanyelvi nevelés és kommunikáció

Feladataink:

Az óvónó:

- Mondanivalóját közölje világos, érthető formában, nyelvtani rendszerünk szabályi szerint
- Különböző beszédhelyzetekben fejlessze a helyes kiejtést, ösztönözzön beszédre
- Kiemelt szerepet tulajdonítson a metakommunikáció üzenetének
- Használja ki azokat az alkalmakat, amikor felhívhatja a gyermekek figyelmét a megnyilvánulások jelentést hordozó szerepére (arc kifejezés, testtartás, mozdulat)
- Változatos élményekkel (mese, vers, bábjáték, dramatikus játék...) Bővítse a gyermekek szókincsét
- Érzékeltesse a gyermekekkel, hogy a társai vagy a felnőttek jobban megértik, ha élményeit, elképzeléseit bővebben, pontosabban fejezi ki
- Szoktassa a gyermekeket, hogy mindig ránézzenek arra, akivel beszélnek
- Személyes példájával teremtsen kommunikációs helyzeteket (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés)
- Kapcsolattartásnál használtassa az udvariasság nyelvi formáit (kérem, köszönöm, légy szíves)
- Figyelje meg, hogy a gyermek beszédében melyik összetevőjében tapasztalható hiányosság és azon a területen fokozottan fejlessze
- Ismerje fel a beszédhibákat, melynek ismeretében döntse el, hogy szükséges-e szakember segítségét igényelnie
- Folyamatos kapcsolatot tartson a logopédussal

- Minél több alkalmat adjon arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a bábozásban, a dramatizálásban kifejezésre juttassák
- Tervezzen beszédszerveket ügyesítő, hallás-differenciálást segítő gyakorlatokat.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Kommunikációs játékokat játszanak
- Kapcsolatokat teremtenek metakommunikációval (mimika, gesztus) és verbális érintkezéssel
- Eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvenc meséiket, vagy az általuk kitalált történeteket
- Népi gyermekjátékokat, mondókákat ismételtetnek
- Dramatikus játékokat játszanak
- Bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket készítenek
- Bábozással és dramatizálással kifejezik, átélik, eljátsszák saját érzéseiket, érzelmeiket
- A mesék hőseinek tetteit, a cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, hangját, mozdulatait saját elgondolásaik alapján játsszák el
- Hangutánzó játékokat játszanak.

A fejlődés jellemzői:

3-4 éves korban

- A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.

- Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.
- A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki, láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéssel, esetleg még gyakori szövegszerkesztési hibákkal.
- Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg.
- A mondatok, mondatszakaszok (szólamok) hangsúlyozása esetleges, gyakran nem felel meg az értelem, érzelem, vagy a ritmus által megkívánt hangsúlynak. A szólam, a mondat első szótagjának, szavának nyomatékosítása gyakran hiányzik vagy elmosódik. A kérdő mondatok hanglejtése általában véghangsúlyos.
- A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják.
- A magánhangzók és a mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4-5 éves korban

- A gyermekek bátran, szívesen beszélnek. Elmondják korábbi élményeiket; azt, hogy mit csináltak előzőleg, s mit akarnak most csinálni. A felnőtthöz fűződő beszédkapcsolatukat a „miért?” kérdések sora jellemzi.
- Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül. A megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is jelentésüknek megfelelően értik és használják.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni: közölnek, leírnak, mesélnek. Szövegszerkesztésük gyakran összefolyó, sok ismétléssel, fölösleges kötőszóval.

- Társaik beszédére odafigyelnek, és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, udvariassági kifejezéseket.
- Helyesen használják a jelen és a múlt idejű igeidőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt.
- A beszédhelyzethez illeszkedően, és az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást. A 3-4 éveseknél leírt hangsúly- és hanglejtésbeli hiányosságok, hibák a 4-5 éveseknél is gyakoriak.
- Még előfordulhat néhány helytelenül képzett vagy helyettesített hang (pl. r-j).

5-6-7 éves korban

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását. Saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Az anyanyelvi nevelés és kommunikáció kapcsolata más nevelési területekkel:

- Egész programunkat és nevelőmunkánkat áthatja, végig kíséri az óvoda mindennapi életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek iskolai képességeinek megalapozásához.
- **A gondozási teendők** jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelésére. A gondozás közben folytatott beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvónő érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését, fokozzák a gyermek jó óvodai közérzetét, nyitottságát a kapcsolatteremtésre.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés** során a gyermekek elsajátítják és használják a párbeszéd különböző, az együttműködést elősegítő fordulatait, kifejezéseit, az odafordulás udvarias formáit.
- **A játékokban** kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a gyermekek beszédét. Lehetőséget teremtenek a párbeszéd kialakulására, vagy a csoportos beszélgetésbe való bekapcsolódásra. Amikor szerepet vállal a gyermek, akkor utánzással, modellkövetéssel szóban, hanglejtésben, mimikában, gesztussal igyekezik azonosulni szerepével.
- **A munka jellegű tevékenységek** egyik legfontosabb eleme az összehangolt, közös cselekvés. Ez szükségessé teszi a gyermekek folyamatos, szóbeli kapcsolatát a társakkal és az óvónőkkel. A szabályok, az eszközhasználat és az eljárás módjának közlése, az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit.
- **A verselés, mesélésre nevelés** az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe. Az irodalmi szövegek a szókészlet gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stiláris eszközök (hangutánzás, hangfestés...) használatával gazdagítják a gyermek nyelvi kifejezőkészségét.
- **A rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára nevelés** során a téri észlelés, a térbeli formai képzetek gazdagítása, a mintázó-rajzoló eszközök használatában szerzett tapasztalatok, az arányok, irányok nyelvi

kifejezésének gyakorlása előkészíti az írás-olvasás tanulásához szükséges képességek fejlődését.

- **Az ének, zene, énekes játék, gyermektáncra neveléshez** szükséges fogalompárok a gyermekek szókincsét bővítik. A mondókák elősegítik a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, tiszta kiejtését, és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- **A természeti és társadalmi környezet megismerése** gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.
- **A matematikai tevékenységek** révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik. A szóban közölt matematikai feladat pontos megértése, a megoldáshoz vezető utak végiggondolása, a hasonlóságokról és különbségekről gyűjtött tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván.
- **A mozgás** során a gyermekek gyakorlatot szereznek abban, hogy szóbeli leírás alapján hajtsanak végre bizonyos mozdulatokat, mozgássorokat, vagyis szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek, hangolják össze mozgásukat. Mindez a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

3. Hátránykompenzáló, esélyegyenlőségi program

"Nem kárhoztatnánk-e az olyan kertészt, ki egyaránt öntözne minden növényt, mellőzve sajátos természetüket?"

Célunk:

Óvodánk minden gyermekére kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a kiemelt figyelmet, speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása az esélyteremtés érdekében.

Napi tapasztalatok sokasága szerint sajnos emelkedik azoknak a gyermekeknek a száma, akik testi, szellemi, szociális téren hátránnyal küzdenek.

A differenciált fejlesztések szervezése a hagyományos óvodai élet szervezésétől nem térnek el, hanem kiegészülnek speciális tevékenységekkel, fejlesztésekkel.

Feladataink:

- Minden gyermeknél a pozitív tulajdonságokra alapozott érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó légkör teremtése
- Másságot elfogadó környezet megteremtése
- A szükséges módszerek, terápiás eljárások, technikák megismerése, alkalmazása
- A sérült gyermekeket nevelő családokkal, gyermekotthonnal szoros kapcsolattartás, tanácsadás
- Folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel
- Kiemelt szerepet kap a mozgásfejlesztés
- A gyermekek előéletének megismerése a megfelelő fejlesztés érdekében
- Az óvodai közösség fejlesztő hatásainak kihasználása
- A fejlesztés lehetőségeinek meghatározása
- Élethelyzetekben az együttműködés, egyeztetés, konfliktusok megoldásának megtanítása
- Mozgásfejlesztő terápiák alkalmazása, (delacato, ayres, tsmt)

- Gyógypedagógus-logopédus, fejlesztő pedagógus, óvónők együttműködése
- Pszichológus, gyermek ideggógyász bevonása a fejlesztési folyamatba

A sérült gyermekek egy része szociális hátrányokkal is küzd - viselkedésük szélsőségesen eltér az átlagtól (hiperaktív, agresszív, szorongó, beszédzavaros)

Elsődleges feladatunk a megfigyelt és tapasztalt rendellenességek előidéző okainak feltárása, a korai fejlődés menet, anamnesztikus adatok megismerése és a fejlődésüket befolyásoló szociális környezet sajátosságainak feltárása.

Ezeknek a gyermekeknek a fejlesztése sajátos nevelési módszereket kíván az óvónőtől. Differenciált nevelőmunkánkban elsősorban a pozitív gyermeki megnyilvánulásokra koncentrálnunk.

A gyermeket elfogadó légkört teremtünk, sajátos igényeihez mérten tág cselekvési szabadságot biztosítunk.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megszokják a másságot, megtanuljanak együttműködni. Ha a differenciált szemléletű bánásmódot kellő szakmaiság kíséri, sok pozitívumot eredményezhet.

Nevezetesen:

- Az együtt nevelődő gyermekeknek nő a toleranciája a másság iránt, kifejeződik szociális alkalmazkodóképességük;
- A sajátos nevelési igényű gyermekek megtanulhatják a társadalom valódi "játékszabályait", az egészségesek pedig a segítség helyes és természetes módjait;
- Az együttlétek olyan attitűdök, értékek kialakulásához vezethetnek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a társadalom egymástól kölcsönösen függő tagjaiként jól tudjanak együttműködni.

3.1. A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének segítése

Fokozottabb figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetben lévő és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket. Sajátos fejlesztésüket a nevelési folyamat egészébe illesztjük be, és az adott helyzetnek megfelelő eszközökkel a gyermek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartva differenciáltan kezeljük.

Az óvoda gyermekvédelmi felelőse nyilvántartást vezet a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, és folyamatos kapcsolatot tart a Védőnővel, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.

Közvetlen jelzést adunk:

- Életviteli problémákból adódó elhanyagoltságkor (alkohol, munkanélküliség, alacsony igény szint)
- Váratlan, hirtelen magatartásváltozáskor
- Külsérelmi nyomok, bántalmazás észlelésekor
- Anyagi okok miatti veszélyeztetettségkor.

A probléma súlyától függően szükség esetén segítséget kérünk a nevelést segítő speciális intézményektől:

- Pedagógiai Szakszolgálat
- Korai Fejlesztő Központ
- Gyermek neurológiai Szakrendelés
- Gyermek és Ifjúság pszichiátriai Gondozó

Minden nevelési évben felmérjük az óvodáztatási támogatásra és az étkeztetés támogatására szoruló családokat, a felmérés alapján lebonyolítjuk az ehhez szükséges adminisztratív feladatokat a Polgármesteri Hivatallal. Szükséges esetben javaslatot teszünk rendkívüli segélyre.

Azt szeretnénk, hogy a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek eredményes munkánk révén az óvodai közösség teljes értékű tagjaivá, harmonikus, kiegyensúlyozott emberré váljanak.

3.2. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Az Óvoda, mint a családot segítő intézmény a gyermeket segíti, óvja, védi.

Munkánkat a Gyermekek védelméről szóló törvényben meghatározottak szerint végezzük, mely tartalmazza a gyermek érdekeit védő és előmozdító szociális, jogi, egészségügyi, pedagógiai intézkedések összességét.

A család a társadalom legkisebb alapegysége, mely védelmet, biztonságot nyújt, biztosítja a benne élő gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését, személyes jogainak gyakorlását.

A gyermek szülője köteles gyermekével együttműködni, és emberi méltóságát tiszteletben tartani.

A szülő joga, hogy megismerje az óvoda nevelési programját, házirendjét. Tájékoztatást kapjon gyermeke fejlődéséről, segítséget, tanácsot gyermeke neveléséhez, hogy ezáltal is biztosítsa gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését.

Az óvodai nevelőtestület feladata a gyermekvédelem területén:

- Harmonikus óvodai légkör, ahol a gyermek biztonságban érezheti magát,
- Tiszteljük, mint embert, értsük meg és toleráljuk a gyermek problémáját,
- A gyermeki jogok pontos ismerete
- A szülői jogok és kötelességek ismertetése (szülői értekezlet)
- Helyes nevelési koncepció kiépítése,
- A szülői közösség, mint óvodai tanácsadó testület működése,
- A szülők megnyerése a gyermek érdekében (nevelőpartneri kapcsolat, család-látogatás, egyéni beszélgetések stb.)
- Nyitott óvodai élet,

- Az óvónők és a védőnő kapcsolattartása a gyermekvédelmi felelőssel
- Elősegítjük a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását
- Biztosítjuk a gyermeket megillető jogok érvényesülését intézményen belül, szükség esetén óvó- védő intézkedésre teszünk javaslatot
- Segítjük a gyermekek beilleszkedését az adott óvodai csoportba
- Minél jobban megismerjük a gyermekeket és családjukat
- A problémákat a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat felkutatjuk, pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, az okok felismerésére, szükség esetén szakember segítségével
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készítünk, törekszünk annak végrehajtását megvalósítani
- Elősegítjük a felzárkóztatást /fejlesztő foglalkozások/, illetve a tehetséggondozást
- Figyelemmel kísérjük a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén a hiányzást jelezzük
- Aktívan közreműködünk az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében, javaslatainkkal segítjük a különböző támogatásokhoz való hozzájutást
- Figyelemmel kísérjük az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolítását, szükség esetén soron kívüli lebonyolítását
- Lehetőséget biztosítunk az integrált nevelésre a probléma súlyosságának függvényében.

Az óvónők és a gyermekvédelmi felelős feladata

- Gyermekvédelmi feladatunk a megelőzés - családok segítése
- A prevenciót minden gyermekre ki kell terjeszteni
- Minden óvónő munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel történő segítése

- Az óvodapedagógus kötelessége, hogy nevelő tevékenysége során figyelembe vegye a gyermek egyéni képességeit, fejlődésének ütemét, szociális helyzetét
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készít és törekszik annak végrehajtására /a gyermek egyéni adattárolójában/
- Családlátogatásokkal, fogadóóra való behívással, szülői értekezletek, nyílt napok tartásával segítjük a hatékonyabb gyermekvédelmet, a kapcsolattartást
- Közös kirándulások, munkadélutánok szervezésével a bizalmasabb, személyes kapcsolat erősítése
- Fejlesztő foglalkozások, logopédiai ellátás, egyénre szóló tervezés, fejlődés nyomon követése
- Pénzbeli és természetbeli ellátások és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások.
- Hátrányos helyzet, veszélyeztetettség megelőzése, enyhítése:
- Feltárjuk a gyermek fejlődését akadályozó tényezőket, és fejlesztő óvónő közreműködésével kidolgozzuk azokat a pedagógiai feladatokat, amelyekkel csökkenteni lehet a lemaradást.
- A gyermek családban történő nevelkedését segítjük, a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan nyújtunk tapintatos támogatást.
- Felmérést, feljegyzéseket készítünk és vezetünk az érintett gyermekekről.

Közvetlen jelzést adunk a szükséges intézkedések megtételéhez:

- Életviteli problémákból adódó elhanyagoláskor (bűnöző, italozó életmód, erkölcstelen családi környezet).
- Munkanélküliség, alacsony igényszint, rossz lakásviszonyok tapasztalásakor.
- Váratlan, hirtelen magatartásváltozáskor (megromlott családi kapcsolat).
- Egészségügyi okok, külsérelmi nyomok, bántalmazás észlelésekor.

- Anyagi okok miatt hátrányos helyzet, veszélyeztetettség esetén.

A gyermekvédelmi felelős konkrét feladatai

- Óvodánkban a gyermekvédelmi tevékenységet a gyermekvédelmi felelős hangolja össze.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, továbbá arról, hogy esetleges problémáikkal milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, s egyezteti a nyilvántartásba vett gyermekeket. Munkájáról nevelőtestületi értekezleten beszámol.
- Folyamatos kapcsolatot tart fenn a szociális segítővel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel /családsegítő szolgálat/.
- A gyermekek veszélyeztetettségével kapcsolatban jelzést ad a Gyermekjóléti Szolgálat felé. Rendszeresen esetmegbeszélésen vesz részt a veszélyeztettként nyilvántartott gyermek családgondozójával, részt vesz a közös feladatok meghatározásában. Támogatja a gyermekeket az öt veszélyeztető körülmények elhárításában, személyisége helyes irányú fejlődésében együttműködik a nevelési terv céljainak megvalósításában.
- A gyermekek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi a Polgármesteri Hivatal Szociális ügyintézőjénél. Igény, illetve szükség szerint javaslatot tesz természetbeni ellátás formájában történő segítségnyújtásra /étkezési támogatás, kiegészítő családi pótlék, lakásfenntartási támogatás stb./
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat rendeleteit, és erről kollégáit is tájékoztatja.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, és feljegyzi az ezekkel kapcsolatos intézkedéseket. Folyamatosan ellenőrzi fennállnak-e a nyilvántartásba vétel okai vagy a megszüntethetőség.

- Elősegíti a többi óvónő felderítő tevékenységét. Szükség esetén családlátogatást végez a csoport óvónőjével, az egyes gyermek érdekében teendő intézkedésekre tanácsot ad. Segít – szükség szerint – a környezettanulmány elkészítésében. Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

- Az óvodavezető fő feladatai közé tartozik a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése. Ebben a munkában valamennyi óvodapedagógus köteles közreműködni.
- Felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésére és a gyermekbalesetek megelőzésére is. Ebben a munkába az óvodapedagógusok fontos és rendszeres tevékenységén túl a szülőket is be kell vonni.
- A rendszeres egészségügyi és fogászati szűrések szervezésével felel a gyermeki jogok érvényesítéséért.
- Az egészséges táplálkozás biztosítása érdekében az óvoda orvosával konzultál az intézményi étkeztetés minőségének biztosítása érdekében.
- A fenntartóval szükséges egyeztetni annak érdekében, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű 3 éves gyermekek és az 5. életévet betöltött gyermekek mindegyike bekerüljön óvodába, ez fontos az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából.
- Szükség esetén javaslatot tesz egy adott család szociális segélyezetttek körébe való bevonására
- Kezdeményezi a hátrányos, ill. a halmozottan hátrányos helyzet miatt a nyilvántartásba vételt
- Az óvodavezető figyelemmel kíséri, hogy az érintett gyermekeknél az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős feltárja a fejlődésüket hátráltató tényezőket és a pedagógiai segítő feladatokat elvégezzék az óvodában.

- A gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem biztosítása érdekében szóban és írásban /munkaköri leírás/ is felhívja a dolgozók figyelmét a hivatali titoktartásra.

Intézményi háttér biztosítása

- Szakemberek segítségének igénybevétele (pszichológus, fejlesztő pedagógus, logopédus, neurológus stb.)
- A pedagógiai szakszolgálattal szükség szerinti-,
- A szociális hálózattal, folyamatos kapcsolattartás és együttműködés
- Jogi segítségnyújtás - hatósági intézkedések segítése
- Ismerje a gyermekvédelem lehetőségeit, hogy a családokat, a gyermeket. segíteni, védeni tudja.

Kapcsolattartás formái:

- fogadóóra, szülői értekezlet
- egyéni beszélgetés, együttműködés, segítségnyújtás

Gyermekvédelmi feladatok ellátásában közreműködő intézmények, szervezetek:

1. Gyermekjóléti szolgálat
2. Polgármesteri Hivatal
3. Gyermekorvosok- védőnők
4. Gyermekotthon
5. Szakellátások

Kapcsolattartás formái:

- Személyes beszélgetés, értekezlet, vizsgálat
- Hatósági intézkedés kezdeményezése

3.3. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység

*„Elfogadok minden gyereket kivétel nélkül,
akít a gondviselés rám bízott.”*

/Brunsztvik Teréz/

Cél:

A 3-7 éves sajátos nevelési igényű gyermekek csoportjából, az enyhe értelmi, beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek különleges ellátása, normál óvodai csoportjainkba való integrálása, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a nem sajátos nevelési igényű gyermekekkel történő együttnevelésre alkalmasak.

Differenciált bánásmóddal, speciális fejlesztéssel segíteni szociális, érzelmi, értelmi téren az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Arra törekszünk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez és a fejlesztő terápiák programjai az óvoda programjainak tartalmi elemeivé váljanak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésénél a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet irányelvét illesztjük a programunkba.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a. A gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b. A képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team-munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes

gyermek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- A gyermek iránti elvárás fogyatékoságnak jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógia kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- Az értelmi és beszéd fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- A különféle funkciók egyensúlyosának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása

- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Sérülés specifikus feladataink, fejlesztő tevékenységek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek:

- Óvodai nevelése az időben elkezdett korai fejlesztésre épül. A fejlesztésben meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.
- A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségéről.
- A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, mely kellő időt, alkalmat biztosít az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére, a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a grammatikai rendszer kiépítésére, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.
- Ezek kialakításánál a rendszerességre nevelésnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek van kiemelt szerepe.
- A szociabilitás- az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés- fejlesztése a csoportos foglalkoztatásokon valósul meg. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban megél.

- Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről kell gondoskodni, hogy a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel a tanulmányait elkezdheti.

A beszédfigyelmetlen/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek:

- Szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkészt beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a grammatikai fejletlenségben, az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg.
- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben, logopédus irányításával valósulhat meg.
- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését, speciális terápiák alkalmazásával.
- Logopédus által vezetett : diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes

- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai, és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

3.4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Ezekben az esetekben általában fejlesztő pedagógiai megsegítést javasol a szakértői bizottság. Ezt a tevékenységet fejlesztő pedagógus végzi mikro vagy makro csoportos formában.

Az óvodában megvalósuló – integrált – nevelés, oktatás

Pedagógiai programunk, illetve a speciális tartalmak közvetítésénél figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű, és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztésének igényeit.

Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazoldó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, segíti a munkát. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet, és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

Az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:

- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazolód módszereket megválasztja
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- Együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

3.5. Kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése

„Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni”.

(Maria Montessori)

Tehetség:

A személyiség alapvető vonása, amely lehetővé teszi a jó képesség magasabb szintűvé alakítását.

Cél:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. Megelőzni a tehetségigéreték elkallódását, felismerni az alulteljesítő gyermekekben bujkáló „jó” képességeket. A kreatív tehetségigéretes gyermekek motiválása.

Feladataink:

- Felismerni a kreatív gyermekeket
- Ösztönözni, motiválni, speciális képességeit gondozni
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági
- Önmagára taláztatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével
- Elkallódás elhárítása
- Harmonikus fejlesztés
- Segíteni őket a különböző helyzetekben
- Az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket

Speciális célok a tehetséggondozásban:

- **A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.** (emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás) A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem, hogy a sokféle dolgot megismerve később érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a játék mindenek felett, intim körülmények tárgyi feltételek biztosítása fontos, logikai szellemi játékok, sakk.
- **A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.** Problémák adódhatnak a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell, és szakember segítségével fejleszteni kell.
- A zenei, képzőművészeti vagy mozgásos foglalkozások szerencsésen egészíthetik ki az intellektuális irányultságot, segíthetik a gyermek érzelmi-szociális fejlődését akkor is, ha a gyermek ezeken a területeken nem rendelkezik jó adottságokkal.
- **Minden terület fejlesztése.** A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk - a különleges esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett -, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.
- **Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.** A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyermekek általában jó szociális érzéssel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték
- **A tehetséggondozás megvalósítása.** Óvodánkban a kiválóan kreatív, tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva történik.

- Óvodapedagógiai munkánk során a kiválóan kreatív gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, erősítsük erős oldalukat, erősítsük gyenge területeiket, (melyek a fejlődését megnehezítik) olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségüknek fejlődését segíti.
- Csoportjainkban, a mindennapi tanulós cselekvéses helyzetekbe építi be az óvónő a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket. A gyermekek szabadon dönthetnek részt kívánnak-e venni a felkínált tevékenységekben. Ezek a tanulós helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észrevegye, támogassa, és komplex ismeretekhez jutassa a gyermekeket, hagyja kalandozni a tudomány világában.
- **A gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése:** Segítségünkre van egy tulajdonságlista, amely az óvodáskorú „tehetséggyanús”, kiválóan kreatív gyermekekre gyakran jellemző viselkedésjegyeket tartalmazza, és egyben segít a tehetség felismerésében. Három felosztás szerint csoportosítunk:
 - Kreativitás jellemzői
 - Szociális képességek jellemzői
 - Intellektuális képességek jellemzői

Ezek azok a területek, amelyek sarkalatosak a tehetséges gyermekek gondozásában. Hangsúlyozzuk, hogy megfigyeléseink nem csupán a kreativitásra, az értelmi szférára és a szociális képességek jellemzőire terjednek ki, hanem nagyon fontosnak tartjuk a gyermeket hajtó motivációt is. Minden esetben célszerű, hogy a mindennapokban nagyfokú pedagógiai érzékenységgel, belső óvónői megérzéssel, megfigyeléssel –egy pillanatra felkapom a fejem-, „mindent észrevegyünk” a gyermekek megnyilvánulásaiban, viselkedésében.

Fontos megemlíteni a gyermeki viselkedést, ami ugyancsak utalhat a tehetségre. Ahogy kiválasztja az őt érdeklő dolgot, a mohóság, amivel ráveti magát, és a spontán, tartós, intenzív érdeklődés, amivel foglalkozik vele, mind jelzés értékű számunkra. A kiválasztás folyamatában a gyermek viselkedésében legjobban feltűnhet, hogy:

- A számára érdekes feladatokban nem igényel biztatást, dicséretet, az életkora szerint elvárhatónál lényegesen hosszabb ideig képes figyelni.
- A feladatot, amit elkezd be, akarja fejezni.
- Mindig van valami, ami nagyon érdekli őt, ami nem érdekli, azzal nem foglalkozik.
- Sokszor foglalkozik „felnőtt” problémákkal
- Kicsi az alvásigénye.

Korán felfigyelhetünk bizonyos művészi és pszichomotoros képességekre is. A zenei tehetség (a speciális matematika mellett) az egyetlen igen korán megmutakozó tehetségfajta. A zenei képességek öröklődnek. Korán megállapíthatók a gyermek adottságai, hallása, ritmusérzéke. Kiváló rajzkészség: ha a gyermek ügyesen rajzol, nem feltétlenül jelzi, hogy művész lesz belőle, fontos, hogy mit ábrázol, hogyan bánik a színekkel, anyagokkal, formákkal, mennyire érzékeny, élményeket kifejezők a rajzok. A pszichomotoros képességek mindenütt szerepet játszanak, könnyen felismerhetőek: testi ügyesség, kézügyesség-egyes sportokban az alkalmasság. Kiemelkedő szociális, esetleg vezetői képesség is megmutakozik óvodáskorban, magas szintű empátiás készség, szervezői hajlam, döntéshozó képesség.

Megbízható eredményt akkor kapunk, ha a gyermekekkel foglalkozó összes felnőtt véleményét egybevetjük. Kollégáinknak, ha kéri, szívesen nyújtunk segítséget a gyermekek azonosításában, a tehetségcsírák felismerésében. Konzultációt kezdeményezhetnek velünk, hospitálásra hívhatnak, hogy közösen tervezhessük meg a gyermek fejlesztésének további útját.

Csoportosítjuk a gyermekeket, a tehetségüket feltételező területek szerint:

A területek a következők lehetnek:

- Kiváló rajzkészség,
- Zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem
- Természetismereti témakör
- Matematikai képesség
- Anyanyelv-kommunikációs képesség
- Testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság,
- Kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség

A kiválóan kreatív, átlag feletti intellektuális és szociális képességekkel és az ehhez kapcsolódó nagyfokú motivációval rendelkező tehetségígéreteknek olyan tanulási helyzeteket teremtünk, ami a tág érdeklődési területüket kielégíti, illetve tovább bővíti. Közben kérdéskultúrájukat, logikus gondolkozásukat, problémamegoldó képességüket, memóriájukat és kifejezőkészségüket is fejlesztjük. Különösen hasznosnak véljük, hogy a gyermekek egymásról, különböző képességeikről sokféle információt gyűjtenek be, a képességek által minél több tehetségterülettel találkoznak.

4. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

4.1. Az óvoda és a család

A kapcsolattartás alapelvei:

- A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.
- Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztal.
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte „odafordulást”, az empátiát és segítő szándékát addig a pontig, amíg a szülő ezt képes elfogadni.
- A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás-, szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.
- A szülő találjon az óvónőben támaszt és segítő társat a gyermek fejlesztéséhez.
- Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik minden családhoz.
- A szülő tájékozódjék óvodánk programjáról, mielőtt dönt, hogy vállalhassa normarendszerét.

- Az óvoda helyi programjának kialakításában, beválásának figyelemmel kísérésében képviselői által vegyen részt.
- Az óvoda szülői képviseletét a szülői munkaközösség látja el, amelynek működési feltételeit, feladatait az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki.

Az együttműködés formái:

Szülő – óvoda között:

- Szülői értekezlet (az óvodát, gyermekeket, szülőket érintő témák, feladatok megbeszélése, beszélgető jellegű, oldott hangulatú együttműködés lehetősége)
- Családlátogatás (a gyermekek közvetlen nevelési színterével ismerkedés, gyermekek helyének, szerepének felmérése, tájékozódás a család nevelési elveiről, szokásairól)
- Levelezés, e-mail, telefon (A gyermekotthonból, Salköveskútról, Horvátlövő érkező gyermekek szüleivel/nevelőivel üzenő füzetten keresztül tartjuk a kapcsolatot, gyermekek váratlan megbetegedése esetén telefonálunk)
- Rétegcsoport megbeszélés (nagy csoportosok szüleivel iskola előtti fontos tudnivalók közlése)
- Közös ünnepeink (farsang, iskolába menők búcsúztatása,)
- Munkadélutánok (karácsonyi díszek készítése, közös ünnepi előkészületek)
- Közös szórakozások (SZM bálók)
- Javító, szépítő, alkotó munkák (társadalmi munkák)
- A szülő gyermekével óvodába lépés előtt ismerkedő látogatást tehet az intézményben.
- A szülői értekezletek témáinak kiválasztásába bevonják a szülőket

- A szülők részt vehetnek óvodai kirándulásokon, színházlátogatásokon, közös programokon.
- A Szülői Közösség érdekegyeztető, érdekvénytésítő fórumai

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- A szülők és az óvónők közötti kölcsönös és folyamatos napi információáramlás mélyítése
- Közösségi munka az óvoda szépítéséért
- Szakemberek által tartott előadás szervezése (A szülők igényeinek, elvárásainak kielégítésére, valamint szemléletük formálása érdekében)
- A szülőket félévente, bizalmas légkörben, korrekt módon tájékoztatjuk a gyermekük fejlettségi szintjéről, fejlődési üteméről, esetleges problémákról, lehetséges megoldásokról
- Kölcsönösen keressük a lehetőségeket egymás szokásainak, értékrendjének megismerésére, nevelési elveink közelítésére
- az óvoda segítő partner a szülői érdekegyeztető, érdekvénytésítő fórumok szervezésénél

Gyermek – óvoda között

- Gyermekszínház, szervezése
- Óvodai bábelőadások
- Látogatás az iskolába
- Őszi szüretelésen való részvétel
- Kirándulások
- Gyermeknap rendezvény
- Fakultatív hit és vallásoktatás
- Logopédia

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- Egyéni fejlesztőfoglalkozások

Pedagógus – óvoda között

- Szakmai értekezletek
- Továbbképzések, posztgraduális képzés
- Óvodapedagógiai nap – meghívott előadóval
- Látogatás más óvodába
- Közös túrázás, kirándulás

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- Házi hospitálás
- Számítógépes képzés lehetőségének biztosítása

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során: pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények, önkormányzatok, nemzetiségi szervezetek,- és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvoda és a gyermekotthon

Az óvoda és a gyermekotthonnal való együttműködésünk célja, hogy a két intézmény nevelési elveit és differenciált pedagógiai módszereit összehangoljuk. Feladatunk, hogy a gyermekotthonos gyermekek képességeit optimálisan kibontakoztassuk és harmonizáljuk, ezáltal a közösségi életbe könnyebben beilleszkedjenek. Fontos a gyermekközösség elfogadóvá formálása, melynek alapja nem a sajnálat, hanem az együttes élményekből fakadó szeretet.

Együttműködés formái:

- az óvodába kerülő gyermekek meglátogatása az „otthonos” csoportban
- beszoktatás a nevelőkkel
- nyílt nap, fogadó óra, szülői értekezlet
- ünnepek lebonyolításának egyeztetése
- egymás rendezvényein való részvétel (karácsony, gyermeknap, évzáró)
- vezetői egyeztetések (szakmai, pénzügyi)

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- Otthonos fejlesztőpedagógus, logopédus és az óvoda gyógypedagógusának szakmai egyeztetése
- Közös fejlesztési tervek készítése
- Fejlesztési terv szerinti munkamegosztás

4.2. Óvodánk kapcsolatai külső intézményekkel

Óvodánk külső kapcsolatait környezeti adottságaink határozzák meg.

Alapelveink:

Az Apponyi Albert Általános Iskolával való kapcsolatunkat a kölcsönös nyitottság jellemezze. Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja nevelőmunkánk összehangolását a két intézmény együttműködését. Ennek érdekében az óvónő teye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.

Együttműködés formái:

- Munkatervünk alapján - őszi látogatás az iskolába - a gyermekek beilleszkedése.
- Tavaszi látogatás az óvodába - a tanítónők ismerkednek az iskolába készülő gyermekekkel
- A nagycsoportosok ismerkednek az iskola életével.

- Az iskolai beíratás előtt közös szülői értekezlet a tanítónókkal - szülők tájékoztatása az iskolai életről.
- Az iskolai tanévnyitó ünnepélyen a volt nagycsoportosok verset mondanak az óvó néni is részt vesz.
- Felkérjük az iskolásokat óvodai műsorokon való szereplésre (Egyesületi szórakoztató délután)

Az óvoda kapcsolata a fenntartóval

Közvetlen napi kapcsolattartással a Települési Önkormányzattal, Polgármesteri Hivatallal

Kapcsolatainkat a nyitottság, pontosság, az informáltság és korrektség jellemzi.

Együttműködés formái:

- Ügyintézés a pénzügyi előadókkal
- Aktualitás esetén bizottsági és képviselőtestületi üléseken való részvétel
- Éves beszámoló
- Önkormányzati és óvodai rendezvényeken való kölcsönös megjelenés

A Művelődési Kulturális Intézményekkel (Művelődési Ház, Könyvtár, szombathelyi közművelődési intézmények) való kapcsolatainkat mindig a gyermekek érdeke motiválja.

Együttműködés formái:

- Könyvtárlátogatás
- Kiállítások megtekintése
- Ovis táncház, alkalmi települési rendezvények...

Pedagógiai és Gyermekjóléti Szolgálatok segítségét kérjük szükség esetén.

- Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága
- Gencsapáti Egységes Szociális és Gyermekjóléti Intézmény

Együttműködés formái:

- Kapcsolatfelvétel, tájékoztatás, folyamatos egyeztetések a gyermekvédelmi esetekről havi esetmegbeszélés
- Szakvélemények kérése: értelmi fejlettség, sajátos nevelési igény megállapításról (fejlesztési területekről, iskolai alkalmasságról)
- Nevelőtestületi értekezletre, szülői értekezletre előadó felkérése

Speciális Fejlesztés külső szakember (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, pszichopedagógus, orvos, védőnő) a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel elősegítik.

Együttműködés formái:

- Rendszeres orvosi vizsgálatok és szűrővizsgálatok szervezése
- Rendszeres védőnői tisztasági szűrések, szemészeti, hallásvizsgálat
- Helyes fogmosás, Makk Marci egészsége előadás a védőnővel
- Elsősegély szükség esetén (lázgörcs, asztmás-roham, sérülések)

A Szakmai Fejlődés Segítőivel (Pedagógiai Szolgáltató Központ) való kapcsolattartást erősítjük, hiszen a tárgyi tudásunk, a különböző témákhoz kapcsolódó ismereteink folyamatos és tudatos továbbfejlesztése elengedhetetlen feltétel a pedagógiai munkánknak.

Együttműködés formái:

- Továbbképzések, posztgraduális képzések
- Előadások
- Nevelőtestületi értekezletre előadó, szakértő felkérése
- Szakmai, jogi, gazdasági, ügyviteli szaktanács kérése

A Civil Szervezetekkel: kapcsolat kiépítése a helyi vállalkozókkal, akik segítik az óvodai nevelés céljainak megvalósítását.(udvarrendezés-kertészet, játékeszközök természetes anyagból- Fafaragó, Asztalos...)

Idősek Otthonával: alkalomszerű rendezvényeken köszöntjük az idős nyugdíjasokat. Jó lehetőség az idősek tiszteletére, segítségére, az örömszerzés egy formájának megtapasztalására.

Egyházzal: a szülők igénye alapján fakultatív hit és vallásoktatás lehetőségét biztosítjuk az óvodában az óvodai tevékenységektől elkülönítve, az óvodai életrendet figyelembe véve.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- A migráns gyermekek esetében a dolgozóknak feladatuk lehetőségét teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Továbbképzési rendszerünk:

Óvodai nevelési gyakorlatunkban jelen van a folyamatos megújulás iránti igény, ezért lehetőségeinkhez mérten részt veszünk a szervezett tanfolyamokon, szakvizsgát adó képzéseken.

Kívánatosnak tartjuk, hogy az együtt dolgozó óvodapedagógusok speciális szakmai ismeretei, beállítódása és irányultsága harmonikusan egészítsék ki egymást, és szakmai képzésüket is e szemlélet támassza alá.

Továbbképzési koncepciónkban elsőséget élveznek a további szakképzettséget adó képzések, melyek a programunkban felvállalt feladatok megoldását segítik. (drámapedagógia, mentálhigiéné, fejlesztőpedagógia, népi gyermektánc, számítástechnika...)

Nevelőtestületünk írásos munkája a következő területekre terjed ki:

- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi és mulasztási napló
- Óvodai Csoportnapló

- Óvodai Törzskönyv
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció (Porkolábné Balog Katalin: Kudarccal az óvodában és Nagy Jenőné: Gyermektükör diagnosztikája alapján, folyamatosan fejlesztve)
- Fejlesztési területek és feladatok egyénre szabottan
- Nyílt napokról, fogadóórákról, családlátogatásokról feljegyzések készítése
- Szülői értekezletről jegyzőkönyv készítése
- Gyermekvédelmi feljegyzések dokumentálása a csoportnaplóban
- Étkezési nyilvántartó vezetése, kedvezményes étkezők dokumentálása
- SNI és BTM gyermekek nyilvántartása
- Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása
- Beszédhibás gyermekek nyilvántartása
- Készség- és képességfejlesztő játékok tervezése

Az óvoda speciális segítői

- Községünk gyermekorvosa egyben az óvoda orvosai is, aki a védőnőkkel együtt biztosítja a gyermekek egészségügyi vizsgálatának lehetőségét
- Óvodáink logopédusa a három és ötödik életévüket betöltött gyermekeknél beszéd-és nyelvi fejlettség szűrővizsgálatot végez, ennek alapján foglalkozik a gyermekekkel.
- A pedagógiai szakszolgálat pszichológusa, gyógypedagógusa a nevelési hátrányokkal küzdő problematikus viselkedésű nehezen nevelhető gyermekek fejlesztésében segít.
- Szükség esetén erkölcsi, illetve anyagi segítségnyújtásra teszünk javaslatot a gyermekjóléti szolgálat képviselőinél.

5.2. Tárgyi feltételek

Az intézményünk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel változó

testméretének, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé tettük a mozgás- és játéki igényük kielégítését. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyeztük el. Az óvoda egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Záró gondolat

Programunk kidolgozásakor elsődleges célunk az volt, hogy olyan óvodát teremtsünk, ahol a gyermekek meleg, barátságos légkörben nevelkedhetnek, ahol biztonságban érezhetik magukat, ahol egyéniségüket, törekvéseiket nem szabdalják felesleges kötöttségek, ahol a játék lehet a fő tevékenységi formájuk, ahol kiélhetik alkotó szenvedélyeiket, adottságaikat kibontakoztathatják. Ahol meghallgatják örömeiket, bánatukat, ahol elmélyülhetnek kapcsolataik a természettel, és személyiségük tiszteletben tartásával nevelik őket.

Óvodánk pedagógiai koncepciójának is ez a lényege. Ezek mellett a törekvések mellett nevelőmunkánkban fontos szerepet szánunk annak, hogy a gyermekek néphagyományainkat, helyi szokásainkat megismerjék, népi kultúránk elemeit megőrizték, ezáltal fejlődjenek, és személyiségük gazdagodjon.

Irodalom

- 1) Benedek István: Óvodavezetés másképpen OKKER Oktatási Iroda, Budapest 1996.
- 2) Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár Alex-typo Kiadó és reklámiroda Bt Budapest, 1992.
- 3) Éderné Kocsis Livia: Környezetismeret IPSZILON Pedagógia Szolgáltató KFT 1996.
- 4) Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program, Miskolc, 1996.
- 5) Forrai Katalin: Ének az óvodában Editio Musica, Budapest, 1993.
- 6) Gyermekközelben. Szerkesztette: Móroczné Komáromi Gyöngyi Szendeifi utcai Óvoda, Keszthely, 1991.
- 7) Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel. MÉDIAMIX Kiadó és Reklámügynökség, Szécsény, 1995.
- 8) Nagy Jenőné: Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel Jász-Nagykunszolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
- 9) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI Budapest, 1997.
- 10) Nagy Jenőné: Csak Tiszta Forrásból, Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel, Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Neveléséért, Szolnok, 2002.
- 11) Nagy Jenőné: Gyermektükör, Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel, Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Neveléséért, Szolnok, 2006.
- 12) Nagy Jenőné: Nevetni, felfedezni, csodálkozni – Alternatív program nemzeti és etnikai kisebbségi nevelést folytató óvodák számára Croatika Kht. Bp. 2002.
- 13) Dr. Oszetzky Tamásné, Kunos Andrásné: Mindennapos testnevelés az óvodában. Művelődési és Közoktatási Minisztérium Testnevelési és Sport Önálló Osztálya, 1994.

- 14) Óvodai nevelés játékkal, mesével, Elmélet és módszertan Szerkesztette: Zilahi Józsefné Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- 15) Az óvodai nevelés programja Országos Pedagógiai Intézet, 1989.
- 16) Az óvodai nevelés országos alapprogramja. Művelődési Közlöny, 1996. 28. szám
- 17) Pereszlényi Éva: A helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere Alcius BT Budapest, 1997.
- 18) Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - Mozgás - kommunikáció óvodai program. Alcius BT Budapest, 1996.
- 19) Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest IV., Aradi utcai óvoda alkotó teamje: Komplex Prevenció Óvodai program. Volán Humán Oktatási és Szolgáltató RT, Budapest, 1997.
- 20) Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest IV. Arady utcai óvoda: Kudarc nélkül az iskolában. Alex-typo Kiadó és reklámiroda Bt, Budapest, 1992.
- 21) Sajátos megoldások az óvodai gyakorlatban. Felelős kiadó: Fábíán Károlyné FABULA Humán Szolgáltató BT, 1992.
- 22) S. Gyukovics Mária és Tisenbartk Kriszta: Isten gyermekei vagyunk. JEL Kiadó, 1996.
- 23) Szentesné Nagy Éva: Hagyományok lépésről lépésre. Tolna megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete Szekszárd, 1995.
- 24) Új utakon az óvodában (KFA konferencia) Szerkesztette: Gém Mária Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai Intézet Debrecen 1994.
- 25) Zilahi Józsefné: Nevelés az óvodában verssel, mesével. Magyar Pedagógiai Társaság gondozásában, a MULTIGRAF GMK Mány, 1989.
- 26) Zsámboki Károlyné, Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejvel, szívvel. OKKER kiadó, Budapest, 1997.
- 27) Talabér Ferencné: Zweisprachigkeit im Kindergarten Sopron 1992
- 28) Talabér Ferencné: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache Bp. 1998

Törvények és jogszabályok:

- A többször módosított 1993. Évi LXXIX. Törvény a Közoktatásról
- Az Oktatási Miniszter 2/2005. (III.1.) OM rendelete a Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek Óvodai Nevelésének Irányelveiről
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- Egyezmény a gyermek jogairól - Bp. Egyesült Nemzetek - UNICEF 1992. 3-32. Pont.
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI –rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

Záró rendelkezések

Az óvodában a nevelő-és oktatómunka pedagógiai program szerint folyik. A nevelési programot a nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a fenntartóra, működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.

A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni. A szülők joga, hogy megismerjék a nevelési oktatási intézmény pedagógiai programját, tájékoztatást kapjanak az abban foglaltakról.

A pedagógiai program az óvodavezető irodájában kerül elhelyezésre, melyet az óvoda nyitvatartási idejében a szülők megtekinthetnek, illetve arról az előzetesen egyeztetett időpontban az óvoda által kijelölt személyektől tájékoztatást kérhetnek.

A Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának érvényességi ideje:

folyamatos

A módosítás módja:

- A nevelőtestület többségi indítványára.
- A felülvizsgálat során felmerült indokok alapján.
- Törvényi szabályozók változása miatt.

Záradék

A **Gyöngyös-kert Óvoda nevelőtestülete** a nevelőtestületi értekezleten a Gyermekvilág pedagógiai program kapcsán élt véleményező és javaslattevő jogkörével.

Kelt: 2024. augusztus 26.

Tóthné Lukács-Farkas Edit

igazgató helyettes

Nagyné Burkon Andrea

igazgató

A **Szülői Szervezet** a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának elfogadásához véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta.

A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: Gencsapáti, 2024.08.26.

Lukács-Farkas Krisztina

Szülői Szervezet Elnök

Az **óvoda-egészségügyi szolgálat**, a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának elfogadásához a véleményezési, közreműködési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta.

A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: Gencsapáti, 2024.08.26. napján

Egyetértését nyilvánította az óvoda-egészségügyi szolgálat nevében:

Dr. Szolnoki Judit

Gyermekorvos

Fenntartói jóváhagyás:

A Gyöngyös-kert Óvoda Fenntartója, Gencsapáti Község Önkormányzata a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programját 2024. augusztus 26-án jóváhagyta.

Hatályos: 2024. szeptember 01-től

Az óvoda fenntartója nevében jóváhagyta:

Bodorkós Ferenc

Polgármester

A Gyermekvilág pedagógiai programot a nevelőtestület tagjai megismerték, véleményezték. Az aláírásokat a melléklet tartalmazza.

Gencsapáti, 2024. 08. 26.

A pedagógiai program tartalmát megismertem, tudomásul vettem.

Ssz.	Név	Beosztás
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		

Mellékletek:

1. számú melléklet

A Gyermekvilág nevelési programot vizsgáló szakértők jegyzéke

Szakértői Vélemények:

Gyöngyös-kert Óvoda: Dr. Horváth Zoltánné 1999.

Surányiné Palkó Eleonóra, Böczén Csaba 2004.

1. számú Tagóvoda: Kovács Tilda 2005.

2. számú Tagóvoda: Tompicsné Cziegler Franciska nemzetiségi nevelés 1999.

Cser Márta nemzetiségi nevelés, Dr. Horváth Zoltánné 2004.

Gyöngyös-kert Óvoda

1. számú Tagóvoda

2. számú Tagóvoda

átszervezések: Böczén Csaba 2007.

137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet 2009. évi módosításakor:

Padosné Kiszela Edit 2010.